[illegible] غلطه‌ده (آرەولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سی
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան.	140 Ղ.ռ
» » »	վեցամսեայ.	70 »
» » »	եռամսեայ.	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան.	40 Ֆրք
» »	վեցամսեայ.	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով։
[illegible] թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի։
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՆՈՐ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Տասնըչորս տարուան մեկուսացումէ մը ետքը, քաղաքական ասպարէզը վերադարձաւ Պ. Վալտէք-Ռուսօ, Ֆրանսայի Նախարարութիւնը կազմելով այնպիսի ճգնաժամի մը մէջ ուր երկրին ամէնէն գործօն ու կարող դիւանագէտները կը վարանէին ստանձնել այդ պատասխանատուութիւնը, կամ՝ աւելի ճիշդը ըսելու համար՝ չէին համարձակեր։ Եւ արդարեւ, երէկ՝ գրեթէ նոյն ժամուն ուր բարիզեան թերթերը դեռ նոր կը բերէին Դոհլիճին կազմութեան մանրամասն պարագաները, հեռագիրը կը հաղորդէր թէ նախարարութիւնը 237 քուէ ունեցեր է իր դէմ, 26 ձայնի մեծամասնութեամբ մը միայն ընդունուած տեսնելով վստահութեան բանաձեւը Երեսփ. Ժողովին մէջ, իր անդրանիկ յայտարարութեանը առթիւ։ Շատ քաջալերական սկզբնաւորութիւն մը չէր այս, իրաւ, և Խորհրդարանի այդ փոթորկալից նիստէն առաջ իսկ գուշակողներ եղած էին թէ Շառլ Տիբիւի յաջորդը ու ընկերները երկար չպիտի կրնան դիմանալ, բայց այս ենթադրութիւնները մինչեւ աստիճան մը կրնան հաւանական նկատուիլ, խորհրդարանական և քաղաքական պայքարներուն անակնկալին վերապահելով միշտ լայն տեղ մը։ Մէլինի դահլիճն ալ, սկիզբները, ահագին մեծամասնութիւն մը գտաւ իր դէմ և ինքն ալ գրեթէ 26-30 քուէ միայն ունէր իրեն ի նըպաստ երբ Խորհրդարանին ներկայացաւ, և սակայն երկու տարիէն աւելի տեւեց իր պաշտօնավարութիւնը։ Մնաց որ, Երեսփ. Ժողովին երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ յարուցուած բուռն ընդդիմութիւնը և խիստ յարձակումները ոչ թէ Վալտէք-Ռուսոյի նախարարութեան դէմ ուղղուած էին հաւաքապէս, այլ մասնաւորապէս պատերազմական Նախարար Կալիֆէ զօրավարին որուն դէմ հին ոխ մը ունին ընկերվարականները որոնց միացան ազգայնականներն (nationalistes) ալ։ Կրնայ ըլլալ սակայն որ մէկ օրէն միւսը այս կատաղութիւնը, որ մէկ կողմէ ժամուն մէջոցաւ ու միւս կողմէ Ժողովին բեմէն կ'արտայայտուի, այնպիսի սուր և ջախջախիչ կերպարանք մը առնէ, որ Պ. Վալտէք-Ռուսօ սպասուածէն շուտ տեղի տայ. հիմակուհիմայ, նախարարապետը համերաշխութեան այնպիսի ոգի մը ցոյց տուաւ Կալիֆէ զօրավարը պաշտպանելու համար, որ իր Նկարագրին յատկանշական մէկ կողմը երեւան կը բերէ։ Սպասելով դէպքերու ընթացքին, որոնք օրը օրին կը հաղորդուին Քաղաքական Լուրերու բաժնին մէջ, կը ջանանք նոր Նախարարութեան անդամներուն կենսագրութեան հակիրճ մէկ ուրուագիծը քաղել երէկուան թերթերէն։

Պ. Վալտէք Ռուսօ ծնած է 1846ին։ Երիտասարդ հասակէն հանրային կեանքի մէջ մտաւ, 1879ին երեսփոխան ընտրուելով և երկու տարի ետքը Ներքին գործոց նախարարի պաշտօնը ստանձնելով Կամպէթթայի դահլիճին մէջ, որուն հրաժարումէն ետքն ալ Ժիւլ Ֆէռրիի դահլիճին մէջ պահեց նոյն պաշտօնը (1882էն 1889)։ Այդ շրջանէն ետքը, շատ ցաւ իր փաստաբանական ասպարէզը և երեք տարիէ ի վեր է միայն որ Ծերակոյտի անդամ ընտրուած է։ Պ. Վալտէք-Ռուսօ յստակ ոճով, նրբամիտ դարձուածքներով ու հաստատ չեշտերով խօսող ատենաբան մըն է. իր նախկին պաշտօնավարութեան օրով, մէկէ աւելի խորհրդարանական պայքարներ մղած է յաջողապէս։ Այս անգամ, երբ Հանրապետութեան Նախագահը կոչում ըրաւ իր անձնուիրութեան, չվարանեցաւ առաջ անցնելու, գիտնալով հանդերձ իր ստանձնած պարտականութեան մեծութիւնը՝ հայրենիքին հանդէպ։

Զօրավար Կալիֆէ, պատերազմական նախարարը, վաթսուներինը տարեկան է, տասնըութ տարեկան հասակէն զինուորականութեան մէջ մտած. Խրիմի պատերազմին մասնակցած, յետոյ Ափրիկէ, Իտալիա և Մեքսիկա գացած. Ճակատամարտներու մէջ իր ցոյց տուած քաջութեամբը ու ստացած վէրքերովը յառաջացած է ասպարէզին մէջ. 1870ի պատերազմէն ետքը, Ալճէրի գնաց և վերադարձին զօրավարի աստիճանին բարձրացաւ, անդամակցելով պատերազմական բարձրագոյն Խորհուրդին։ Երկուքուկէս տարիէ ի վեր հանգստեան կոչուած էր։

Պ. տը Լանըսան, ծովային նախարարը... արուեստով բժիշկ է և իր պարապոյ ժամերուն մէջ հրապարակագիր։ 1843ին ծնած, 1879ին տոքթորութեան վկայական ստացած, տասը տարի Երեսփ. Ժողովին մէջ բազմելէ ետքը, 1891ին Հնդկաչինի կառավարիչ անուանուեցաւ, պաշտօն զոր վարեց երեք տարի։ Այդ թուականէն ի վեր, հանրային կեանքէ քաշուած էր գրեթէ, վերջին անգամ միայն երեսփոխան ընտրուելով Լիոնէն։

Արտաքին գործոց Նախարար Պ. Տէլքասէ, որ կը պահէ իր պաշտօնը, այնքան ծանօթ անուն մը ունի, նոյն իսկ Ֆրանսայէ դուրս, որ կենսագրական ծանօթութեան մը պէտք չի թողուր իր վրայ։ Պ. Ժորժ Լէկ, կրթական Նախարարը, կը պահէ նըմանապէս իր պաշտօնը, իբրեւ գրագէտ ու գեղարուեստասէր անձնաւորութիւն մը՝ գերազանցապէս յարմար այդ ճիւղին, զոր իր սիրական մասնագիտութիւնը ըրած է։ Հեռագրական և թղթատարական նախարար Պ. Մուժօ՝ Պ. Տէլքասէի պէս՝ յաջորդաբար երեք դահլիճներու մէջ կը պահէ իր պաշտօնը, ստացած փորձառութեանը ու ցոյց տուած մասնագիտական կարողութեանը շնորհիւ։

Նոր նախարարներուն մէջ ամէնէն աւելի ծանօթ և ուշագրաւ դէմքերէն մէկն է Պ. Տէքրէ, որուն համար զոհողութիւն մըն էր գաղթային Նախարարի պաշտօնը ընդունիլը, դիւանագիտական փայլուն ասպարէզ մը անցընելէ և վարելէ ետքը Լոնտոնի ֆրանսական դեսպանութիւնը որմէ ետքը արտաքին գործոց նախարարի պաշտօն մը միայն կրնար վերապահուիլ իրեն։ Բայց, նոյն իսկ իր այդ դեսպանական պաշտօնին մէջ՝ ուսումնասիրած ըլլալով այն պէտքերը որոնց կը կարօտի Ֆրանսայի գաղթային աշխարհավարութիւնը, և միւս կողմէ երկրին ծառայելու պարտականութենէն մղուած, ընդունեց Պ. Կիլլէնի յաջորդութիւնը։

Դատական նախարար Պ. Մօնիսի անունը քիչ անգամ լսուած է. վաթսուն տարեկան անձ մը, արուեստով փաստաբան, ատեն մը երեսփոխան և 1891էն ի վեր անդամ Ծերակոյտին ուր կարեւոր վիճաբանութիւններու մասնակցած է։ Նախարարութեան մէջ նորեկ մըն է նաեւ Պ. Քայեօ, ելմտական Նախարարը, որ երկու տարի առաջ կը վարէր ելմտական քննիչի պաշտօն և ուսուցիչ էր քաղաքական գիտութեանց վարժարանին։ Իր բարեկամները կը յայտարարեն թէ ելմտական գործերու մեծ հմտութիւն ունի։ Պ. Բիէռ Պօտէն, հանրօգուտ շինութեանց նախարարը, Բարիզի քաղաքապետական Խորհուրդին Նախագահն էր Ռուսիոյ Կայսեր ու Կայսրուհւոյն Ֆրանսա այցելութեան միջոցին, և թէպէտ արմատական-ընկերվարական մը՝ բայց գիտցաւ պարտուպատշաճ մեծարանքով ընդունիլ Ֆրանսայի բարեկամ ու դաշնակից կայսրութեան վեհապետը։ Հազիւ տարի մը կայ որ երեսփոխան ընտրուած է, և արդէն իսկ՝ Նախարարութեան կը կոչուի։

Նոր Դահլիճին միւս երկու անդամները, առեւտրական նախարար Պ. Միլլերան և երկրագործական նախարար Պ. Ժօրժ Տիւփիւի, աւելի ծանօթ են իբր օրագրող քան իբր քաղաքագէտ, առաջինը «Լանդէռն»ի խմբագրապետը — թունդ ընկերվարական մը — ու երկրորդը «Բըթի Բարիզիէն»ի տնօրէնը ըլլալով, թէեւ մէկը Երեսփ. Ժողովին ու միւսը Ծերակոյտին մէջ իրենց աթոռները ունին ուր ատենաբանի յատկութիւններ ի յայտ բերած են։

Այսպէս, Պ. Վալտէք—Ռուսոյի նախարարութիւնը իր մէջ կը պարունակէ հանրապետական բոլոր գոյներն ու տարրերը, որուն համար իր կազմութեան առաջին վայրկեանէն կոչուեցաւ «կեդրոնացման դահլիճ»։ Իր նպատակը քաղաքական ծրագիր մը գործադրել չէ և չի կրնար ըլլալ, վասն զի այդ պարագային մէջ՝ իրարու բոլորովին ներհակ կարծիք ունեցող ու տարբեր կուսակցութիւններու պատկանող նախարարները կէս ժամ չպիտի կրնային մէկտեղ խորհրդակցութեան նստիլ։ Բայց Ֆրանսա՝ քաղաքական բռնկումէ մը առաջ պէտք ունէր այս միջոցիս վարչութեան մը որ նիւթական ու բարոյական կարգ ու սարքը հաստատէր երկրին մէջ, Հանրապետութեան ընդհանուր շահերը պաշտպանելով։ Այս գործն է ահա զոր ստանձնած են Պ. Վալտէք—Ռուսօ և ընկերները. իրենց ուղեգիծը շատ պարզ է. Տրէյֆիւսի խնդիրը մաքրել լմնցնել և յետոյ իշխանութիւնը յանձնել յաջորդ Նախարարութեան մը որ այն ատեն միայն պիտի կրնայ իրեն յատուկ քաղաքականութիւնը ունենալ։ Եւ մինչեւ հոն հասնիլ յաջողելու համար, է՛ն իմաստուն միջոցը պիտի սեպեն — ինչպէս պէտքը ինքնին յայտնուեցաւ երկուշաբթիի նիստէն, — ամառնային երկար արձակուրդ մը տալ Երեսփոխան Տեարց, կարելի եղածին չափ ուշ հաղորդակցութեան մէջ գտնուելու համար անոնց հետ։

Ֆ.

ՊԶՏԻԿ ՆՕԹԵՐ

ԴԱՍՏԱԿ ԵՒ ԿՌՈՒՓ

Հայ լեզուն «հարիւրամեակ» բառով դեռ օժտուած չէր երբ Զաքարիա Պատրիարք նստաւ Կոստանդնուպոլսոյ Պատրիարքական աթոռը «յամի Տեառն 1772, ի Նոյեմբերի 30։»

Աթոռ բառը զուտ փոխաբերական է հոս հարկաւ, զի այս Պատրիարքը իր քառորդ դարու մը պաշտօնավարութեան միջոցին ժամանակ ունեցած ըլլալու է զայն քանի մը անգամ հինցնելու։

Ես կը սիրեմ մեր Նախնի եկեղեցական հայրերու կենսագրութիւնները որոնց մէջ յաճախ թելադրիչ ու մերթ զբօսեցուցիչ դրուագներ կան։

Կրնայի՞ք, զոր օրինակ, երեւակայել թէ Զաքարիա Պատրիարք անցեալ դարու մէջ իր հօտին հերձուածող մասէն սա ձրի զրպարտութեանը ենթարկուած ըլլայ թէ «ի ձեռս բերեալ զԹուղթ Գերմանացւոց, լուծեալ է զկնիք նորա և ընթերցեալ։»

Ես տեսած էի որ մեր կրօնաւորները ժամուն խուցը մասին ու նշխարքին խըմորը բանան, բայց պայուսակ բանա՜լ... Կ'երեւայ որ տասնեւեօթներորդ դարն ալ զուրկ չէր իր դարավերջիկ հրապոյրներէն։

Զաքարիայի օրովը Սիմէօն Կաթողիկոս կը բարեփոխէ մեր Տօնացոյցը։ Իրաւ է որ Ս. Գրիգոր Վկայասէր իրմէ առաջ զայն կարգաւորելով՝ բանադրանք կարդացած էր անոր որ փոփոխել ուզէր զայն, բայց բանադրանքը որով աշխարհականներս այնքան սարսափահար կ'ըլլանք՝ մեր եկեղեցական բարի հայրերը՝ կ'երեւայ որ իրենց համար անզօր խրտուիլակ մըն է սոսկ։ Զաքարիա՝ Կաթողիկոսէն ակնածելով, անոր չարակարգած Տօնացոյցը գործածութեան կը դնէ — թէպէտ համամիտ չէր անոր; — բայց երբ Սիմէօն կը վախճանի՝ կը հերքէ զայն ու կ'այրէ։

Զաքարիա տասը ամսուան չափ չի յիշեր Ղուկաս Կաթողիկոսը, յաջորդ Սիմէօնին, «վասն լինելոյ նորա առանց գիտութեան իւրոյ։» Կը տեսնէք, խստաբարոյ էր այս Պատրիարքը որ դիւրաւ կը պոստէր իր յօնքերը, որ նշխարք չէր բոլրեր։

Բայց խստութեան մրցանակը, ռըքօռը, Եղիշածնի նուիրակի մը կը մնայ։

1785ին Սահակ եպիսկոպոս, «այր ահագին և փառաչէն տեսլեամբ» Կոստանդնուպոլիս կու գայ իբրեւ նուիրակ. սա այնքան կը հակառակի, կը թշնամանայ Զաքարիայի դէմ որ, օր մը երբ առանձին կը գտնէ զայն իր սենեկին մէջ «բուռն հարկանէ զնմանէ, և կամիւր հանէ նմա ամենայն զօրութեամբ։»

Տէր Աստուած, «դաստակին», այո՛, ըսի թէ կողմնակից եմ, բայց կռուփին։

ԱՆՑՈՐԴ

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

ՏՈՔԹ. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆԻ ՆՈՐ ԳՈՐԾԸ

Մեր մամուլի ամլութեան մէջտեղ, ուր այնքան հազուագիւտ կը դառնայ խնամով պատրաստուած գրական ու գիտական երկասիրութեանց հրատարակութիւնը, սփոփարար երեւոյթ մըն է Տօքթ. Տաղաւարեանի «Ծննդական գործարանք, կազմախօսութիւն, բնախօսութիւն եւ առողջապահութիւն» անուն գրքոյկին երեւումը։

1886ին Տօքթ. Տաղաւարեանի աշխատասիրած «Բնական Պատմութիւն» անուն դասագիրքին առթիւ, անմահ Պարոնեան իր Խիկար հանդէսին մէջ, թէեւ երգիծանօրէն, բայց կատարելապէս մարգարէացած էր կարծես, երբ անոր շատ մը տիտղոսներուն ներքեւ աւելցուցած էր իր կողմէն հետեւեալները. «Ապագայ հեղինակ շատ մը գիտական գիրքերու, ապագայ հայր՝ չորից զաւակաց, են. են. են»։ Արդարեւ այն ատենէն ի վեր, Տօքթօրը քանի մը տիտղոսներ եւս ունեցած ու կէս երկոտասանեակ գիտական երկեր գործեր հրատարակած է, կը խոստանայ նաեւ ուրիշ գործեր. հետեւաբար Պարոնեանի մարգարէութիւնը կատարելապէս իրագործուելու համար կը մնայ միայն ... «հայր» ըլլալու տիտղոսը զոր կը մաղթենք իրեն, եթէ կը փափաքի։

Իր այս վերջին գործը, 175 էջերէ բաղկացած, մաքուր տպագրութեամբ, 24 բնական ձեւերով լուսաբանուած սիրուն գիրք մըն է։ Պարունակութեանը վրայ քանի մը խօսք ըսելէ առաջ, կ'ուզեմ չեշտել սա կէտը թէ հեղինակը՝ իր ոճի մասին իրեն դէմ ուղղուած արդար քննադատութիւններէն թերեւս ազդուելով՝ այս անգամ շատ աւելի սահուն լեզու մը գործածած է, թէեւ դեռ շատ մը տեղեր գրաբարախառն տգեղ նախադասութիւններ կան. այսու հանդերձ լեզուի մը կազմութեան օրէնքներու մասին իր ունեցած հմտութենէն կ'ակնկալենք որ ապագային՝ ժողովուրդին հասկցած ու խօսած յստակ լեզուովը գրէ իր նոր երկասիրութիւնները։

Ծննդական գործարաններու վրայ խօսիլ ու գրելը՝ մեր մէջ անբարոյացուցիչ բան մը նկատուած է. ծնողք կը սիրեն ինքզինքնին խաբել՝ կարծելով թէ իրենց տղաքը անմեղներ են, բոլորովին անտեղեակ սեռային խնդիրներու մէջ։ Բարոյականի անունովը գործուած այս մեծ սխալը, երկու սեռի երիտասարդները անգիտակից կ'ընէ այնպիսի գործարաններու մասին, որոնք կոչուած են է՛ն մեծ ազդեցութիւնը գործելու մարդուն կեանքին վրայ։

Մեր մէջ հրատարակուած գիրքեր կան, որոնցմէ ժամանակին էն շատ կարդացուածը «Գերեզմանք Երիտասարդաց» անունով տետրակն էր, է՛ն վնասակար ու է՛ն անիմաստը որ երբեք հրատարակուած է այդ նիւթին վրայ, ծայրէ ի ծայր խճողուած սարսափեցուցիչ ու չափազանցուած նկարագրութիւններով զանազան ախտերու հետեւանքներու վրայ, և ուր, իբր դարման, պատուելիական պատուէրներ միայն տրուած են։ Տօքթ. Տաղաւարեանի այս նոր երկը, գիտունի, արհեստէն եղողի մը ձեռքովը պատրաստուած, ուր կարելի է գտնել գործնական ու օգտակար խորհուրդներ, կոչուած է պակաս մը լեցնելու մեր մէջ։

Գործը երկու մասերու բաժնուած է։ Առաջին մասին մէջ ծննդական գործարաններու կազմախօսութիւնը ու բնախօսութիւնը նկարագրուած է, ուր այդ մասերուն շինուածքն ու պաշտօնը բացատրուած է թէեւ հաւատարմաբար՝ բայց կը կասկածիմ թէ դիւրութեամբ չպիտի հասկցուի անոնց կողմէ, որոնց ուղղուած է մասնաւորապէս։ Մեր մէջ բնական գիտութիւնները դեռ ծաւալած չեն. մեր վարժարաններու ուսանողներն իսկ ընտելացած չեն գիտութեան այդ ճիւղին հետ. այնպէս որ Տօքթօրին աւելի կամ նուազ յստակ բացատրութիւնները կարծեմ դիւրութեամբ չպիտի յաջողին իր միտքը հասկցնելու։ Ըստ իս, ժողովուրդին ուղղուած գիտական այս կարգի գիրքերու համար բոլորովին տարբեր դասակարգութիւն մը ընդունելու է զոր պիտի բացատրեմ քիչ վերջը։

Գործին երկրորդ մասը է՛ն կարեւորն է, 16 գլուխներու բաժնուած. ծննդական գործարաններու առողջապահութեանը ու քանի մը սովորական հիւանդութիւններու դարմանումին վրայ ձրի ու օգտակար խորհուրդներ կան. ատոնց մասին դիտողութիւն մը չունիմ անշուշտ. բոլորն ալ ծանօթ բժշկական սկզբունքներ ու խնամքներ են, որոնցմէ մեծապէս պիտի օգտուին ընթերցողները. միայն ներեցէք, սիրելի Տօքթէօր, ձեզի դիտել տալու թէ աւելորդ ու պատշաճութեան օրէնքի հակառակ կարգ մը նիւթերով լեցուցած էք այս երկրորդ մասին մէկ քանի գլուխները. օրինակի համար, «առագաստի գիշեր» անունով գլուխ մը դրած էք, որուն մէջ նոր ու օգտակար բան մը չունիք մեզի հաղորդած. կրնայիք զանց ընել այդ մասը և ատով ձեր գործին արժէքը բնաւ չէր կորսուեր, նոյնպէս անոր յաջորդող ուրիշ մէկ նիւթին վրայ կրնայիք տարբեր կերպով մը գրել և ձեր ընթերցողները՝ առանց այդ ընդլայնումներուն՝ դիւրաւ պիտի հասկնային ձեր միտքը։

Ուրիշ կէտ մը որ ուշադրութիւնս գրաւեց, կարգ մը ֆիզիքական մոլութիւններու մասին գրածնիդ է։ Դուք ալ, թէեւ ոչ այնչափ, բայց «Գերեզմանք երիտասարդաց»ի հեղինակին նըման, տխուր ու սարսափեցուցիչ պատկերներ ներկայացուցած էք։ Ամէնքին ծանօթ է թէ պատանիներուն ստուար մասը տգեղ սովորութեանց ենթակայ է, որոնք վնասակար են մանաւանդ մարմինի աճման ժամանակ. մոլութիւն մը բուժելու համար, ենթական վախցնելը ապարդիւն է սակայն, ինչպէս խմողի մը համար, միայն ալքոլի վնասներուն վրայ ճառելը անօգուտ է. անոնք գիտակցաբար կը գործադրեն իրենց մոլութիւնը, լաւ գիտեն թէ իրենց մարմինին համար աղետալի հետեւանքներ կրնայ ունենալ, բայց այն կամքը, բարոյական ուժը չունին ինքզինքնին զսպելու. այնպէս որ միայն այդ նիւթին համար կ'արժէր քանի մը էջեր յատկացնելով բարոյական ու ֆիզիքական կարգ մը հրահանգներ տալ, որոնք կրնային օգտակար ըլլալ շատերուն։

Ներեցէք, ազնիւ Տօքթէօր, որ քանի մը դիտողութիւն ալ աւելցնեմ գիրքին յատակագիծին ու բառերուն մասին. Ձեր այս երկասիրութիւնը դասագիրք մը չէ, և ոչ ալ գիտուններու կամ բժիշկներու ուղղուած գործ մը, այլ ձեր բաժին համաձայն՝ երիտասարդներուն ձօնուած, ժողովուրդին օգտակար ըլլալու սահմանուած աշխատութիւն մըն է. հետեւաբար ձեր կէտ նպատակին ըլլալու էր, պարզ, մեկին ու դիւրահասկանալի եղանակով մը հաղորդել ձեր ըսելիքները։ Ընթերցողներնուդ մեծագոյն մասը կազմախօսութեան ու բնախօսութեան վրայ բնաւ գաղափար չունի։ Իրենց համար անծանօթ մըն է. ի՞նչպէս կ'ուզէք որ ըմբռնեն ձեր տուած կարգ մը մանրամասնութիւնները. օրինակի համար միզուկը չորս մասերու կը բաժնէք կոր՝ շագանակագեղձային, թաղանթային, սպնգային և ծեփուկային

Ի՞նչ պէտք կայ այս մանրամասնութեանը որ միայն ընթերցողին միտքը շփոթելու պիտի ծառայէ. չէ՞ք կրնար Եւրոպացիներու ժողովրդական գիրքերուն պէս, միզուկը բաժնել ներքին ու արտաքին մասերու. այսպէս ալ դեռ ուրիշ մասեր կան զորս կարելի էր աւելի պարզել և դիւրըմբռնելի ընել։ Գալով ձեր բառերուն, կը հասկնամ թէ ի՛նչ դժուարութիւններու մատնուած էք։ Յարմար բառեր ու բացատրութիւններ գտնելու համար պարտինք հրապարակաւ շնորհաւորել ըզձեզ այն շատ մը յաջող բառերուն համար որոնցմով օժտեցիք մեր հայ գիտական գրականութիւնը, բայց պէտք է խոստովանիմ նաեւ որ տգեղ բառեր ալ ունիք, որ հակառակ ձեր ջանքերուն, գործածական չպիտի ըլլան ու ժողովուրդին բնածին ողջմտութիւնը մերժման պիտի դատապարտէ զանոնք։

Ինծի համար, լեզուի մէջ, ամէնէն լաւ բառը այն է որ ճշգրիտ գաղափարը կու տայ իր նշանակած առարկային վրայ, թէեւ ստուգաբանօրէն կրնայ տարբեր իմաստ մը ունեցած ըլլալ ժամանակին. մեր գիտական լեզուն աղքատ է և կ'ըմբռնեմ որ հեղինակները ստիպուած են շատ մը նորակերտ բառեր յօրինելու, բայց կարծեմ բանաւոր չէ չգործածել արդէն շինուած ու նուիրագործուած կարգ մը բառեր, որոնք թերեւս ստուգաբանօրէն սխալ ըլլան, բայց բաւական է որ իրենց նշանակած առարկային որոշ գաղափարը կու տան ընթերցողին, ինչ որ բառի մը ամենալաւ հանգամանքն է։

Մեր այս անցողակի դիտողութիւնները պատճառ մը չեն սակայն որ չգնահատենք Տօքթ. Տաղաւարեանի այս աշխատութիւնը, որ ինչպէս վերն ալ ըսինք, մեր մէջ մինչեւ հիմա հրատարակուածներուն էն լաւագոյնն է. հետեւաբար ջերմապէս կը յանձնարարենք մեր երիտասարդներուն և վստահ ենք թէ մէկէ աւելի օգտակար խորհուրդներ պիտի գտնեն հոն, որոնց ընթերցումը ապահովաբար իրենց նոր ու օգտաւէտ գաղափարներ պիտի կրնայ ներշնչել։

ՏՈՔԹ. ԴԱՒԻԹԵԱՆ

ՍՂԵՐԴԻ ԼՈՒՐԵՐ

(Թղթակցութիւն «Արեւելք»ի)

ՍՂԵՐԴ, 28 Մայիս.

Կեդրոնէն բաւական հեռու գտնուելուս, չեմ կրնար օրը օրին Արեւելքի տեղեկագրել տեղւոյս լուրերը, որով այս անգամ ամփոփում մը կը հաղորդեմ վերջին շաբաթներու իրողութեանց։

Տ. Փառէն վարդապետ Զատկի առտուն պատարագեց և մէկ ժամ քարոզեց՝ Թուրքերէն պարզ ու սահուն լեզուով՝ բացատրելով քրիստոնէութեան մեծ տօնը և խոր տպաւորութեան տակ թողլով բոլոր ունկնդիրները, որոնց մէջ կային նաեւ Բողոքական և Կաթոլիկ ազգայիններ ալ։

Պատարագէն անմիջապէս յետոյ, քահանայից դասը, ուսուցիչները և ծանօթ ազգայիններ կարգաւ աջ համբուրելու եկան Հայր Սուրբին, որ ամենուն շնորհաւորեց Քրիստոսի հրաշափառ Յարութիւնը և ուրախութեամբ շատ Զատիկներ տեսնել մաղթեց անոնց։ Տեղապահ Հօր շնորհաւորութեան եկան նաեւ օտարադաւան քրիստոնէից հոգեւոր պետերը և կառավարական պաշտօնեայք ոմանք։ Ինքն ալ առաջիններուն Զատիկ Բ. և Գ. օրերը փոխադարձ շնորհաւորութեան գընաց և տնօրհնէքի աղօթքը կատարեց. իսկ վերջիններուն արդէն քանի մը օր առաջ՝ Պայրամին՝ իր պարտքը կատարած էր։ Այս առթիւ ըսեմ որ, տեղւոյս կառավարիչ Պէյը գործով Պիթլիս կը գտնուէր նոյն ատեն. այդ պատճառաւ Առաջնորդական Պէրաթը Զատկի երկրորդ շաբթուն միայն կարդացուեցաւ ի լուր կառավարութեան բոլոր պաշտօնէից, որոնք շնորհաւորական խօսքեր ուղղեցին Տեղապահին որ հակիրճ ատենախօսութեամբ մը պատասխանեց։

Այս ամէնէն վերջ, Տեղապահը Գաւ. Ժողովի ընտրութեան ձեռնարկեց։ Նախ փորձ և պատուաւոր հինգ անդամէ բաղկացած ընտրական յանձնաժողով մը կազմեց, որուն օգնութեամբ պատրաստուեցան ընտրողաց և եռապատիկ (36) ընտրելեաց ցանկեր որոնք ութ օր կախուած մնացին եկեղեցւոյ բակը։ Մայիս 2ի առտուն քուէարկութիւնը սկսաւ։ Բայց նոյն օրը 320 ընտրողներէ միայն 180ը քուէ տուին. Սղերդի մէջ կրնամ ըսել թէ առաջին անգամն է որ ընդհանուրին քուէ տալ կ'առաջարկուի. այս պատճառաւ շատեր չմասնակցեցան քուէարկութեան. հետեւաբար յաջորդ օրը (Մայիս 3) ընդհանուրին հաւանութեամբը և բաւական թուով հետաքրքիրներու բազմութեան ներկայութեամբ քուէտուփը բացուեցաւ. թէպէտ 7 հոգի միայն քուէից կէսէն աւելին վաստկեցան, բայց դարձեալ ընդհանուրին հաւանութեամբ քուէից առաւելութեան կարգով, և գիւղերն ալ եղած ընտրութեանց արդիւնքին համեմատ, Գաւառ. Ժողովը կազմուեցաւ հետեւեալ անձերէ.

Տ. Եղիշէ քհնյ. Մուրատեան (Սղերդէ), Տ. Կարապետ քհ. Տ. Մուրատեան (Այն-Փարէ), Տ. Յակոբ քհ. Տ. Յակոբեան (Քիքանէ), Տեարք՝ Յակոբ Փանոսեան (Ատենապետ), Յակոբ Պասմաճեան (Ատենադպիր), Յովսէփ Կորկիսեան, Յակոբ Ամսէեան, Մ. Օհան Պասմաճեան, Պօղոս Ղարիպօյեան, Մովսէս Զէյտէլեան, Մ. Խաչօ Խաչումեան, Մելքոն Նազրկանեան, Մ. Յակոբ Պէշիրեան, Ապալօ Յարոյեան, Յովսէփ Մինասեան, Արսէն Գրիգորեան (Ռստուանէ) Յովհաննէս Տօնիկեան (Ջօգէ), Յովհաննէս Կիրակոսեան (Փիւպինէ), Սարգիս Յակոբեան (Խասխերէ), Մարտիրոս Ճէվհէրեան (Տէհէ) և Սարգիս Քէնոյեան (Կէլիէ)։

Մայիս 4ին, ասոնց ամէնուն զատ զատ հրաւիրագրեր ղրկուեցան, և անդամներուն մեծամասնութիւնը ներկայ գտնուելով Ս. Նիստին (Մայիս 7) Դիւանը կազմուեցաւ վերոյիշեալ կերպով։ Նոյն որ տեղի ունեցաւ Նախ. Քաղ. Ժողովոյ ընտրութիւնը, որ անմիջապէս նիստ ընելով՝ դիւանը կազմեց սապէս. Տեարք՝

Յակոբ Փանոսեան (Ատենապետ) Յակոբ Պասմաճեան (Ատենադպիր), Յովսէփ Կորկիսեան, Յակոբ Ամսէեան, Մովսէս Ջէրտէլեան, Մ. Խաչօ Խաչումեան, Մելքոն Նազրկանեան։

Մայիս 8ին Կրօն. Ժողովոյ Դիւանը կազմուեցաւ սապէս.

Տ. Եղիշէ քհնյ. Մուրատեան (Ատենապետ), Տ. Զաքարիա Քհնյ. Տ. Զաքարեան (Ատենադպիր) և Տ. Յարութիւն Քհնյ. Մալխասեան (Անդամ)։

Թաղական Խորհուրդ մըն ալ ունենալու համար, Քաղ. Ժողովը արտաքոյ կարգի նիստ մը ընելով ընտրողաց եռապատիկ (15) ընտրելեաց ցանկերը պատրաստեց և ըստ օրինի ուխտ օր զանոնք կախել տուաւ եկեղեցւոյ բակը։ Այս անգամ 180 ընտրողներէն 148ը մասնակցեցան քուէարկութեան որ կատարուեցաւ օրինաւորապէս և Քաղ. Ժողովին վաւերացմամբ մայիս 20ին դիւանը կազմուեցաւ սապէս. Տեարք՝

Մ. Օհան Պասմաճեան (Ատենապետ), Հաշէ Խարայէլեան (Ատենադպիր), Ասլանեան Հարոյեան, Պօղոս Ղարիպոյեան, Մովսէս Ջէրտէլեան։

Ինչպէս կը տեսնուի այս ցանկերէն, միեւնոյն մարդը 2-3 տարբեր ժողովի մէջ անուն չահած է։ Աղերդի համար բացառութիւն պէտք է նկատել ասիկա, նախ որ՝ քանիցս եկեղեցւոյ բեմէն հրաւէրներ տրուեցան, և եղածը ընդհանուրին հաւանութեամբը և յօժար կամքով եղած է։ Երկրորդ որ՝ նոյնքան թըւով խիստ և գործի յարմար մարդոց աղուէին կայ հոս, և այդպիսիները Իրագինէսը լապտերով կը փնտռուին։

—Աղերդի մէջ իբր նորութիւն մը, Ուսումնական Խորհուրդ մըն ալ հաստատուեցաւ, որ մայիս 23ին իր դիւանը կազմեց սապէս. Տեարք՝

Դանիէլ Իովմասեան (Ատենապետ), Պօղոս Ջէլտէլեան (Ատենադպիր), Վազգէն Արշակունի, Պետրոս Շահինեան, Մուրատ Ստեփանեան, Ստեփան Խորաքէլեան, Ստեփան Խասոյեան։

— Տ. Փառէն Հայրապետը, եկեղեցւոյ երգեցողութիւնները կանոնաւորելու համար, վերջերս դպրաց դաս մը կազմեց, և անոնց հետեւողներուն շաբաթական երկու դաս տալ յանձն առաւ դուրեւ պատրաստականութեամբ։

Այժմ ամէն բան կարգին է հոս։ Ժողովուրդը ընդհանրապէս գոհ է թէ՛ իր Առաջն. Տեղապահէն թէ՛ ժողովականներէն, որոնք միաբան սիրով ձեռնարկած են վիճակիս եկեղեցական և դպրոցական գործերը տակաւ ուղղութեան շաւղին մէջ մտցնելու։ Այս յաջողութիւնը թէեւ մէկ երկու անտեղացիներու աչքին փուշ եղած է, բայց ժողովրդին ողջամիտ դասը լաւ կըրցաւ գնահատել անոնց ինչ ըլլալը, իր քըւէին բաց կողմը տալով անոնց անուան։

— Անշուշտ կան շատեր որ կը հետաքրքրուին Աղերդի լեզուական հարցով թէ ինչպէ՛ս գիրքը պիտի հասկնան, քանի որ Փառէն վարդապետ հայերէն և թուրքերէն գիտէ, զորս ժողովուրդը չի հասկնար, ինքն ալ ժողովրդին գիտցած արաբերէնն ու քրդերէնը. գէթ առ այժմ, խօսելու կարողութիւն չունի։ Իրաւ Աղերդցին իբրեւ գաւառացի ոգւոյ մը կը ճանչնաք, բայց այն աստիճանին ալ չէ, զի այսօր լաւ հայերէն գրել կարդալ գիտցող խումբ մը երիտասարդներ ունինք, բարեխնամ Միացեալ սանելը։ Անդին ամենայետին բանուորն ալ բաւական թուրքերէն կը հասկնայ և քիչ շատ կը խօսի։ Ասկէ առաջ, երկու կողմէն դիմումներ եղան Տեղապահ Ս. Հօր որ թէ՛ հայերէն և թէ թուրքերէն փոխնիփոխ քարոզ խօսի, այն է կիրակի մը հայերէն, կիրակի մը թուրքերէն, և եկեղեցաւէր ժողովրդին երկու կողմն ալ փափաքանաց գոհացում կը տրուի պարբերաբար։

— Մեր վարժարանները լռելեայն կը շարունակեն իրենց ընթացքը։ Արձակուրդը յառաջիկայ Յուլիս 15ին կը սկսի։ Գիտէք արդէն որ, Նպաստից Յանձնաժողովը ստանձնած է արական վարժարանին և ծաղկոցին հոգը, բայց տակաւին չիմացանք թէ ի՛նչ տնօրինութիւն եղաւ մեզի համար. Դասատուներու ամսականները անվճար կը մնան դեռ։ Ս. Պատրիարք Հօր ուշադրութեան կը մատուցանեմ տեղւոյս աղջկաց — դադարեալ և ոչ-դադարեալ — ուսուցիչներուն դրամական կարօտութիւնը։

Զանազան լուրեր. — Մուշոյ հունձքերու մասին նախորդիւ գրածս թիւրիմացութեան մը արդիւնք էր։ Հեռագիրը այն կողմերէն ուրախալի լուրեր կը հաղորդէ։ Հունձքերը գոհացուցիչ արդիւնք առաջ բերած են առհասարակ։ Վաճառականներու գործառնութիւնները դադրեցան։ Եւ այս՝ ազդելով մեր հրապարակին վրայ, տեղական չափին արժէքը 8ու կէսէն 7 ղրշ.ի իջած է։

— Այս տարի թէեւ կանոնաւոր ձմեռ ունեցանք, բայց դարմանք է որ աղբիւրները չյորդեցան։ Ականեբեւ է որ այս ամրան ալ ժողովուրդը Ջուրի նուազութենէն պիտի նեղուի։ ՐՁԵ

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի աշխատութեանց դիւրութեան համար։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Աւասիկ նոր տեղեկութիւններ Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին այն նիստին վրայ ուր կարդացուեցաւ նոր նախարարութեան յայտարարութիւնը.

Նոր դահլիճին յայտարարութիւնը կ'ըսէ թէ կառավարութեան միակ բաղձանքն է գործադրել յունիս 12ի Երեսփ. Ժողովին մէջ տրուած որոշումը, որուն համար բոլոր հանրապետականներուն աջակցութիւնը կը խնդրէ։ Յայտարարութիւնը կը յարէ. — «Վէճերը պէտք է դադրին ընդհանուր պարտականութեան մը առջեւ՝ վերջ տալու համար՝ ժողովրդական քուէարկութեան նուիրագործուած դրութեան դէմ եղած շարժումներուն և պահանջելու համար պատասխանատուութեանց հաւատարիմ և վեհանձն սխալցութիւնը՝ կառավարական ամէն գործերու մէջ։ Կառավարութիւնը որոշած է յարգել տալ արդարութեան բոլոր վճիռները, և մինչ առաջնութիւն տալ բանակին շահերուն որ հանրապետութիւնը վերահաստատած է ընդարձակ և զօրաւոր հիմերու վրայ և որ անբռնաբարելի Ֆրանսայի ապահովութիւնը ու պարծանքըն է։ Բանակին բուն իսկ մեծութեան առաջին երաշխաւորութիւնն է կարգապահութեան սէրը։ Կառավարութիւնը ազդու կերպով պիտի պաշտպանէ բանակը ո և է յարձակումի դէմ։ Կառավարութիւնը ամէն բանէ առաջ կը մաղթէ որ միջոցներու հանդարտութիւնը վերահաստատուի, ինչ որ չուտով պիտի կատարուի, եթէ իւրաքանչիւր ոք եռ կենայ ինքնիրենը արդարութիւն գործադրելէ ու վճիռներ արձակելէ և եթէ ամէն ոք խոնարհի օրէնքին առջեւ։ Այդ գործը գլուխ հանելու համար կառավարութեան համար բացարձակապէս անհրաժեշտ է Խորհրդարանին աջակցութիւնը և վստահութիւնը։ Խորհրդարանը պիտի դատէ նոր դահլիճը՝ անոր գործերէն և ոչ թէ խոստումներէն։ Կառավարութիւնը կը խնդրէ դադրեցնել գրգռիչ և մնասակար վիճաբանութիւնները միանգամայն կը պահանջէ քուէարկել այն օրէնքները որոնք անհրաժեշտ են հանրային գործերու կանոնաւոր ընթացքին համար։»

Երեսփ. Ժողովին ձախակողմեանները ու կեդրոնի երեսփոխանները ծափահարեցին կառավարութեան այս յայտարարութիւնը։ Երեսփոխան Պ. Վիվիանի յայտարարեց թէ իր բարեկամները ոյժ պիտի տան դահլիճին՝ կղերականներուն և միապետականներուն դէմ։ Երբ Պ. Հանրի Պրիսօն յայտարարեց թէ պիտի քուէարկէ ի նպաստ նախարարութեան որ վտանգի մէջ եղող Հանրապետութիւնը պիտի պաշտպանէ, ձախակողմէն բուռն ծափահարութիւններով պատասխանեցին։ Երեսփոխան Պ. Կուժոն առաջարկեց ցաւ յայտնել դահլիճին կազմութեանը համար, բայց քիչ մը վերջը ետ առաւ իր առաջարկութիւնը։

Երկուշաբթի իրիկուն Նախարարապետ Պ. Վալտէք Ռուսօ դարձեալ Երեսփ. Ժողովին յայտարարեց թէ դահլիճը, որ պատասխանատուութիւնները ստանձնած է, նպատակ ունի պաշտպանել Հանրապետութիւնը և թէ անկարելի է թող տալ որ զինուորական սպաները քաղաքականութեան խառնուին։ (Ծափահարութիւններ)։ Նախարարապետը յայտնեց թէ աւելի խիստ միջոցներու պէտք պիտի չմնայ։ (Շարժումներ զանազան կողմերէ)։ Պ. Վալտէք-Ռուսօ յիշելով այն յարձակումները որոնք դատական պաշտօնատարներուն դէմ եղան Տրէյֆիւսի գործին առթիւ, յայտարարեց թէ կառավարութիւնը տրամադիր է յարգել տալու դատաւորական իշխանութիւնները։ Նախարարապետը նաեւ բացատրեց թէ պատերազմական նախարարի պաշտօնը Կալիֆէ զօրավարին սա պատճառին համար յանձնած է որ Կալիֆէ Սահմանադրութեան առջեւ ինքնաբերաբար խոնարհող առաջին զօրավարը եղած է։

Ինչպէս հեռագիրը ծանոյց, Երեսփ. Ժողովը վերջապէս 237ի դէմ 263 ձայնով ընդունեց բանաձեւ մը որով հաւանութիւն կը յայտնէ նոր դահլիճին յայտարարութեանը։

— Նախարարութիւնը Երեսփ. Ժողովին ներկայացուց օրինագիծ մը՝ զօրս ուղղակի տուրքերուն համար։

ՄԵԾ-ԴՔՍՈՒՀԻԻ ՄԸ ԾՆՈՒՆԴԸ. — Բեռլինական երէկ առտուան Թուականով կը հեռագրեն թէ Ռուսիոյ կայսրուհին կէսօրին աղջիկ մը ծներ է որ պիտի կոչուի մեծ դքսուհի Մարիա։

ՍՊԱՆԻՈՅ Ծերակուտական Սենեակները որոշեր են բոլոր վաճառատուններ փակել՝ ելմտական նախարարին առաջարկած ելմտական միջոցներուն դէմ բողոքելու համար։

ՊԷՆՏԷՐ-ԱԲԲԱՍԻ ԳՈՐԾԸ. — Անգլիական Կլոպ լրագիրը ծանուցած էր թէ Ռուսիա գոհ չըլլալով Պարսկաստանի մէջ տարած տնտեսական յաղթանակէն՝ երկաթուղիներու և պանքաներու միջոցաւ, բանակցած էր նաեւ պարսիկ կառավարութեան հետ՝ իրեն թողելու համար Պէնտէր-Աբբասի նաւահանգիստը, որ Օրմուզի ծովածոցին վրայ ռազմական դիրք մը ունի և կը տիրէ Պարսից ծոցին և արաբական ծովէն անցքին վրայ։ Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ հինգշաբթի այս մասին հարցապնդում եղաւ։ Արտաքին գործոց խորհրդականը պատասխանեց թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը այդ գործին վրայ տեղեկութիւն չունի։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ. — Անգլիական լրագիրները, Տէյլի Քրօնիքլէն զատ, կը շարունակեն խիստ լեզու մը գործածել Թրանսվալի նկատմամբ և կը ծանուցանեն թէ Պօէրները Քրուբի զինագործարանին 25 հազար արագահարուած թնդանօթ յանձնարարած են։ Նաեւ ուրիշ ապսպրանքներ ալ րրած են Ամերիկա։ Միւս կողմէ նորէն կ'ըսուի թէ բրիտանական զօրքեր պիտի ղրկուին Հարաւային Ափրիկէ։

Տէյլի Մէյլ կ'իմանայ թէ անգլիական հինգ զօրագունդ հրաման ստացեր են պատրաստ ըլլալ Հարաւային Ափրիկէ ուղեւորելու համար։ Ուրիշ լրագիրներ ալ կ'ըսեն թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը առայժմ Բարեյուսոյ Գլուխին վրայ չորս ջոկատ միայն պիտի աւելցնէ և թէ այս տնօրինութիւնը արդիւնք չէ Անգլիոյ և Թրանսվալի յարաբերութեանց ձգտումներուն, որովհետեւ բրիտանական կառավարութիւնը շատոնց ի վեր որոշած էր այդ յաւելումը։

Թայմզ Թրանսվալի խնդրին վրայ խօսելով կ'ըսէ. «Ամէնքս ալ կը բաղձանք համբերութիւն և հաստատամտութիւն ցոյց տալ ինչպէս ըսաւ առեւտրական նախարարը։ Կան որ շատ համբերող են և կան ալ որ անհամբեր են. բայց ամէն պարագայի մէջ համբերութիւնն ալ սահման մը ունի և Պ. Քրիւկէր պէտք է գիտնայ թէ համբերութեան եւրին շատ հաստատամտութիւն կայ։»

ՓԻԼԻՊՊԻՆԵԱՆՆԵՐԸ. — Կացութիւնը անփոփոխ է։ Բնիկները ճարտարութեամբ կը գործեն Ամերիկացիները յոգնեցնելու և ժամանակ տալու Մ. Նահանգաց մէջ երկրակալութեան հակառակ եղողներուն, որպէսզի յաղթեն նախագահական յառաջիկայ ընտրութեան պայքարին մէջ։ Փիլիպպեանցիները նաեւ որոշած են կախը առաջ տանիլ։ Քավիթէի նահանգին կիները գրեր են Օթիս զօրավարին թէ բոլոր այրերը եթէ մեռնին իրենք պիտի շարունակեն պատերազմը։

— Փիլիպպեանց բնիկներուն և անգլիացիներուն միջեւ դէպք մը պատահեցաւ։ Թաքիթօպանի մէջ բնիկները բանտարկած էին երկու Անգլիացի։ Բրիտանական Կրաֆթըն յածանաւը հոն գնաց և հրամանատարը ազդարարեց բնիկներուն որ անմիջապէս յանձնեն անգլիացիները։ Փիլիպպեանները մերժեցին։ Բրիտանական հրամանատարը զինուորներու ջոկատ մը ցամաք հանեց՝ պատերազմելու պատրաստ վիճակի մէջ։ Բնիկները այս սպառնալիքին վրայ յանձնեցին իրենց ձեռքը գերի գտնուած Անգլիացիները։

ՊԷՐԼԻՆԻ իրազէկ ակումբներուն մէջ կ'ըսուի թէ արտաքին գործոց նախարար Պ. Ֆոն Պիւլովի կոմսութեան աստիճան տրուիլը ո՛չ միայն Քարոլինեան կղզիներուն դաշնագրութեանը համար է, այլ երկու տարիէ ի վեր արտաքին գործոց նախարարին ձեռք բերած յաջողութիւններուն համար, մանաւանդ չինական խնդրին և Անգլիոյ ու Ռուսիոյ հետ Գերմանիոյ յարաբերութեանց բարւոքելուն համար։

ՀՌՈՄԷՆ կը հեռագրեն թէ Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովին նիստերուն կարճ դադարը, որ որոշուեցաւ, նախաչափն է ուրիշ միջոցներու՝ վերջ տալու համար այն դժուարին կացութեան որ առաջ եկած է ծայրագոյն ձախակողմին խափանարար ընթացքէն։

ԱԹԷՆՔԷՆ կը հեռագրեն թէ Եռրկիոս Թագաւորին երրորդ որդին՝ Նիքոլա իշխանը՝ իր ծնողքին կողմէ ներկայ պիտի գտնուի Սեւ Լեռան գահաժառանգ Տանիլօ իշխանին ամուսնութեանը հանդէսին։

ՇՓՈԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՉԻՆՈՒ ՄԷՋ. — Բարիզէն առջի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ Քիէն-Ինէի մէջ Չինացիները ոտքի ելեր են օտարականներուն դէմ։

ՍԱՄՈԱ. — Երեք զօմիսէրներուն կողմէ Սամոայի համար առաջարկուած վարչական նոր դրութիւնը, ինչպէս ծանուցինք երէկ, Մ. Նահանգաց կառավարութեան հաւանութեանը արժանացեր է։ Այդ ծրագիրը պիտի ներկայացուի երեք տէրութեանց վաւերացմանը։ Ասոնք բնականաբար պիտի հաւանին սա համաձայնութեամբ թէ այնպիսի կառավարիչ մը պիտի ընտրուի որ կղզիին ժողովուրդներուն նկատմամբ անկողմնակալութեան ամէն երաշխաւորութիւն պիտի ընծայէ։

ՔՈՆԿՕ. — Լիվըրբուլէն կը հեռագրեն Տէյլի Քրօնիքլի թէ Շալթէն հազարապետը պէլճիքացի 3000 զինուորներով պիտի գրաւէ Պահր-էլ-Կազալը։ Ցայտնի է թէ, կը յարեն Բարիզի թերթերը, Ֆրանսացիները Ֆաշոտայէն հեռանալէն ի վեր, քանի մը անգամ զրոյց ելաւ և կարելի է դիտմամբ ալ թէ Քոնկոցիները Պահր-էլ-Կազալի պիտի տիրեն։ «Պէտք է դիտել տալ թէ, կը յարեն Բարիզի թերթերը, այդ զրոյցները լաւ ընդունելութիւն մը գտած չեն Անգլիոյ մէջ, թէեւ 1894 մայիս 12ի դաշնագրութիւնը որ կ'արտօնէ Պէլճիքացիները գրաւել Լատոյի և Պահր-էլ-Կազալի երկիրը, գոյութիւնն ունի և կը գծէ Քոնկոյի և Անգլիոյ յարաբերութիւնները։ 1894 օգոստոս 12ի պայմանագրութեան համաձայն Լէօբոլտ թագաւորը Ֆրանսայի հանդէպ յանձն առած է չգործադրել Անգլիացիներուն հետ իր դաշնագրութիւնը որով ամբողջ Պահր-էլ-Կազալը Քոնկոցիներուն կը տրուի։ Անգլիա չի կրնար այդ պայմանագրութիւնը միջոտեղ հանել, որովհետեւ ինք ստորագրած չէ զայն և կնքուած միջոցին ալ յայտարարած է թէ չի ճանչնար զայն։»

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ. — Բէշթայէն առջի օրուան Թուականով կը հեռագրեն թէ Հունգարիոյ Երեսփ. Ժողովը ընդուներ է՝ Աւստրիոյ հետ մաքսային միութեան ծրագրին փոփոխութիւնը։

—Բէշթայէն կը գրեն ուրբաթ օրուան Թուականով.

Հունգարիոյ Երեսփ. Ժողովին երէկուան նիստին մեծ մասը գրաւեց Նախարարապետ Պ. Զէլի ճառը՝ իր օրինագիծը պաշտպանելու համար։ Ժողովը համակրական ուշադրութեամբ մը մտիկ րրաւ և ծափահարեց։ Նախարարապետը մանրամասնութեանց մէջ մտաւ և յայտարարեց թէ ծրագիրը կ'ապահովցնէ Հունգարիոյ տնտեսական անկախութիւնը երբ հարկ ըլլայ, պահպանելով հանդերձ Հունգարիոյ իրաց նախորդ կացութիւնը և անոր հիմնական շահերը։ Նախարարապետէն ետքը խօսեցաւ երեսփոխան Պ. Պարթա, որ ընդդիմադիրներուն ամէնէն անհաշտ մէկ անդամն է։

—Վիեննայէն կը գրեն ուրբաթի Թըւականով.

Պանքային բարձրագոյն Խորհրդին ամէնէն հին անդամներէն մէկուն Պ. Սէկլի հրաժարմանը վրայ շատ կը խօսին Վիեննայի քաղաքական ու ելմտական շրջանակներուն մէջ, ուր այնպէս կը նկատեն թէ այդ հրաժարականը արդարացի քննադատութիւն մըն է այն յանձնառութիւններուն նկատմամբ զորս Պանքան պիտի ընէ երկու կառավարութիւններուն հանդէպ։ Նոր մենաշնորհը շատ շահաւոր է պանքային համար և եթէ պայմանաժամը 1910էն 1907ի իջեցուի, պանքան պիտի ստանայ հինգ միլիոն ֆիորինի հատուցում մը. բայց դաշնագրութիւնը տրամադրութիւն մը չի պարունակեր թէ ինչ ընել պէտք է երբ Հունգարիա առարկելով որ պէտք եղածին պէս չի գործադրեր փոխադարձութեան տրամադրութիւնները, 1907էն առաջ հաստատէ մաքսային անջատումը։

ԲՐՈՒՍԻՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Քեօլնիշէ Ձայթունկ կը գուշակէ թէ Բրուսիոյ Նախարարութիւնը պիտի փոխուի և թէ Խորհրդարանը պիտի լուծուի։ Հաւանական կը նկատուի որ Էլպա-Ռէնի ջրանցքին ծրագիրը մեծամասնութիւն չգտնէ Բրուսիոյ Խորհրդարանին մէջ։

ՉԵԽԵՐԸ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱՑԻՆԵՐԸ. — Վիեննայէն ուրբաթ օրուան թուականով կը գրեն թէ նահանգներէն, մանաւանդ Թիրոլէն, Կալիճիայէն և հարաւային նահանգներէն առնուած լուրերու նայելով, միջին կուսակցութիւն մը պիտի կազմուի եղեր՝ Սլաւներու և անհաշտ Գերմաններու պահանջումներուն միջնեզը գտնելու նպատակով։ Այդ նոր կուսակցութեան գլխաւոր տարրը պիտի ըլլայ գերման կղերական կուսակցութիւնը որ բոլոր կուսակցութեանց չափաւոր տարրերը իրեն պիտի միացնէ։

ՍՊԱՆԻՈՅ ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ. Մատրիտէ ուրբաթի թուականով ուղղուած հեռագրի մը նայելով, ելմտացոյցի խորհրդարանական յանձնաժողովը, ելմտական նախարարին և ընդդիմադիրներու կուսակցապետին հետ համախորհուրդ, ընդուներ է որ յուլիս 1էն սկսեալ հարիւրին քսան տուրք մը առնուի ներքին ու գաղթային փոխառութիւններու պարտամուրհակներէն։ Այդ տուրքը Քուպայի ու Փիլիպպեանց փոխառութիւններու կտրոններուն վրայ ալ պիտի դրուի՝ նախապէս հարիւրին 20 ու 15 զեղչ մը ըլլալով անոնց տոկոսներէն։ Յուլիս 1էն սկսեալ փոխառութեանց դըլխաւորները պիտի ջնջուին։ Պիլպաոյի, Ալճէրիայի, Կարթագէնայի, Հուէլվայի և Լինարէսի հանքերուն սէնտիքաները հեռագրեր են Մատրիտ իրենց ընկերակցութեանց նախագահին որ բողոքէ հանքերու տուրքին և հանածոներու արտածման մաքսին յաւելմանը դէմ։ Նախարարապետ Պ. Սիլվէլա կարեւորութիւն չի տար այդ բողոքներուն և կը յուսայ թէ ընդդիմութիւններուն պիտի յաղթէ։ Խորհրդարանին նստաշրջանը, եթէ հարկ ըլլայ, մինչեւ օգոստոս պիտի շարունակուի, ելմտական օրինագիծերը քուէարկելու համար։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ. — Զէրմաչտ զօրավարը Գանտիայէն Աթէնք ժամանեց։

—Կլասոնայի հելլէն հիւպատոս Պ. Վաթիքիոտէս իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

—Թէպէի մէջ միթինկ մը տեղի ունեցած ըլլալով բողոքելու համար վարչական այն նոր բաժանման դէմ որով այդ պատմական քաղաքը Լիվատիայէն ստորադաս կը համարուի, կառավարութիւնը զինուոր ղրկեց բարեկարգութիւնը վերահաստատելու համար։

—Յունաստանէն հինգ հարիւր վաճառուն արհեստաւորներ պիտի մասնակցին 1900ի Բարիզի արուեստահանդէսին։

—Յանձնաժողով մը կազմուեցաւ Աթէնքի մէջ կենդանաբանական պարտէզ մը և ջրային անասուններու և տունկերու յատուկ խոշոր աւազան մը շինելու համար։

—Ռուսական Քոզիքացֆի մարտանաւը Կրետէ ուղեւորեցաւ։

—Երեսփ. Ժողովը քանի մը բարեփոխութիւններով ընդունեց՝ այգիներու վըրայ տուրք մը դնելու օրինագիծը, որուն համաձայն գինիի արտադրութեան և ըսպառման կրկին տուրքերուն տեղ մէկ տուրք մը հաստատած է որ այգիներէն պիտի առնուի՝ իւրաքանչիւր հազար քառակուսի մեթրէն մէկէն մինչեւ վեց տրախմի հաշուով։

—Յունաստանի Ազգ. Պանքան բստացաւ այն գումարը որով պիտի վճարուին յուլիս 1ի (Ն. Տ.) կտրոնները՝ 1881ի, 84ի, 87ի և 93ի փոխառութիւններուն։

—Յունիս 26ին (Հ. Տ.) Յունաստանի և օտար երկիրներու մէջ հրապարակ պիտի հանուի Աթէնքի պանքային երկուքուկէս միլիոն ոսկեդրամ ֆր.ի փոխառութիւնը՝ իւրաքանչիւրը հարիւր Ֆր.նոց 25,000 պարտաթուղթերով։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. — Իւլայի Ա. աստիճան տրուեցաւ կայս. անձնական գանձուն հաշուակալութեան դիւանին տեսուչ Հաճի Հաֆըզ Ֆէյզի պէյի և արքունի խոհանոցներու տեսուչ Մազհար պէյի։ Իւլայի Բ. աստիճան՝ նոյն Նախարարութեան առաջին արկղակալ Հաֆըզ Խալիլ էֆէնտիի։

— Էրզրումի նահանգին հեռագրական ու թղթատարական տեսուչ կարգուեցաւ Ափրիկեան Տրիպոլսոյ տեսուչ Ալի Րիզա էֆ. որուն յաջորդեց Վանայ տեսուչ Հասան Թահսին էֆ.։ Ասոր ալ յաջորդեց Էրզրումի տեսուչ Նազիֆ էֆ.։

— Այտընի նահանգին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Ճանիկ գաւառին առեւտրական դատարանին նախագահ Ահմէտ Րիֆաթ էֆ. որուն յաջորդեց իրաւագիտական վարժարանի շրջանաւարտ Մուսա Զէքի էֆ.։

— Գ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ ծխախոտի Ռէժիի կեդրոնական վարչութեան պաշտօնեաներէն Պ. Ռամսի և Ճիպալիի գործարանին տնօրէն Վէյլ էֆէնտիի։

ՏԻԿԻՆ ՔՈՆՍԹԱՆ. — Ֆրանսական դեսպանին կնոջ, Տիկին Քոնսթանի վիճակը զգալի կերպով բարւոքած է։ Աւասիկ առջի օրուան բժշկական տեղեկագիրը.

«Ընդհանուր վիճակը բաւական բարւոքած է։ Վէրքը՝ կրկին դարմանէ մը ետքը՝ լաւ վիճակի մէջ է, սպիացումը սկսած է։ Ափին ճմլուածքին և մարմնոյն միւս մասերուն ցաւերը ամոքած են։ Մարմնոյն տաքութիւնն է 37 աստիճան 4։ Մեկուսացում մը և կատարեալ հանգիստ անհրաժեշտ են։»

Երէկ առտու ալ սա տեղեկագիրը պատրաստուած է.

«Գիշերը շատ լաւ անցուց, բժիշկները զգալի բարւոքում մը հաստատած են։ Ձախտին վէրքին սպիացումը կանոնաւորապէս կը շարունակուի։ Մարմնոյն տաքութիւնն է 37 աստիճան 5։ Վիճակին բարւոքումը արդիւնք է կատարեալ մեկուսացմանը որ այսօր ալ խստիւ պիտի շարունակուի։»

Արկածը սապէս պատահեր է։ Տիկին Քոնսթանի կօշիկին կրունկը սանդուղին վրայ դրուած փսիաթին կառչեր և այսպէս առաջ եկեր է անկումը։ Իյնալու ատեն դեսպանուհին սանդուղին երեք-չորս աստիճաններէն վար գլորեր է։

—Արկածը պատահած միջոցին Տիկին Քոնսթանի քով կը գտնուէին նաեւ դեսպանին քեռորդին Պ. Ժէռառ ու կինը որոնք Բարիզէն նոր եկած էին։ Պ. Քոնսթան նոյն միջոցին սանդուղին վարի կողմը կը գտնուի եղեր. երբ ետին դառնալով իր կինը արիւնլուայ վիճակի մէջ տեսեր է, այնչափ զգածուեր է որ քովը գտնուողները չգիտնալով թէ դեսպանուհին ինչ վիճակի մէջ է, պարտաւորուեր են Պ. Քոնսթանը հեռացնել։ Տիկին Ժէռառի քով դեղեր պարունակող արկղիկ մը գտնուելով բժիշկները նախ զայն գործածեր են։ Տիկին Քոնսթան վէրքը դարմանուած միջոցին ինքզինքը չէ կորսնցուցեր։

—Այս արկածը Բարիզի մէջ իմացուելով, Պ. Քոնսթանին թէ՛ Խորհրդարանէն և թէ նոր նախարարութեան մէջ ունեցած բարեկամները հեռագիրներ ուղղեր են դեսպանին։

ՕՐԻՆԱԿԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — Վերջերս արտաքին գործոց նախարարութիւնը Պետական Խորհուրդին կարծիքը ուզած էր սա խնդրին վրայ.—Ջափահաս տղաքները այն օսմ. հպատակ քրիստոնեաներուն որոնք օտար երկիրներու մէջ իրենց հպատակութիւնը փոխած են և չեն կրնար Թուրքիա վերադառնալ, կրնա՞ն արտօնուիլ Թուրքիա բնակելու, կամ պէ՞տք է որ անոնք ալ օտար հպատակ նկատուին և հետեւաբար չարտօնուին Թուրքիա բնակելու։

Պետական Խորհուրդին օրէնսդիր ճիւղը պատասխանեց թէ նախապէս տրուած որոշում մը կը տրամադրէ թէ օսմ. այն հպատակները որոնք արտօնուած են հըպատակութիւննին փոխելու, պէտք է օտար երկիր բնակին և չեն կրնար այլեւս Թուրքիա վերադառնալ և թէ հակառակ պարագային մէջ՝ հպատակութեան փոփոխութիւնը չըդեւալ կը նկատուի և իրենք ալ օսմ. հպատակ կը նկատուին։ Այս տրամադրութիւնները գործադրելի չեն անոնց համար որ վերոյիշեալ որոշումին գործադրութենէն առաջ փոխած են իրենց հպատակութիւնը։ Ուստի թէ՛ ասոնց զաւակները և թէ անոնք որ հպատակութիւնը փոխուելէն առաջ ծնած են, օսմ. հպատակ պիտի նկատուին։ Գալով անոնց որ իրենց հօրը հպատակութիւնը փոխելէն ետքը ծնած ըլլան, անոր պատկանած տէրութեանը հպատակ պիտի ըլլան և պիտի արտօնուին Թուրքիոյ մէջ բնակելու իբրեւ օտար հպատակ։

Պ. ՇԸՐՎԱԼԻԷ առջի գիշերը ազատուեր է աւազակներուն ձեռքէն և ոչ թէ անցեալ օր, ինչպէս ծանուցուած էր։

ՆԱՒԱՐՇԱՒԻՐ այս տարի օգոստոս 15/27ին տեղի պիտի ունենայ Մեծ Կղզիի առջեւ։ Մեծ Կղզիի և Մօտայի Եօթինկըլիսին պատկանող օրիորդներն ալ պիտի մասնակցին նաւարշաւին։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ընդհանուր հիւպատոս Պ. Սթէմրիխ առջի օրը Պէրլին ուղեւորեցաւ։

ԲԱՄԲԱԿԻ գինը ինկած է եւրոպական հրապարակներուն վրայ։

ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ հանդստեան Թոշակի Սնտուկը պիտի սկսի այսօրուընէ վճարել ապրիլի ամսաթոշակները։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ. — Մայիս 2էն յունիս 26 (Ն. Տ.) Աղեքսանդրիոյ մէջ ժանտախտէ 42 դէպք ու 17 մահ պատահած են։

—Աղեքսանդրիոյ անգլիական հիւպատոսը իր ազգայիններուն հրահանգ մը բաշխած է ժանտախտին դէմ ձեռք առնուելիք միջոցներուն համար։ Հրահանգին պարունակութիւնը սա է.—Ժանտախտին միքրոպը աղտոտ և արեւ չտեսնող մութ տեղեր կը բազմանայ, իսկ մաքուր և լուսաւոր տեղերը բնաջինջ կ'ըլլայ։ Այդ ախտը կը ճարակի մորթին վրայ գտնուած վէրքերէն, վարակեալներուն հետ յարաբերութիւն ունենալէ, անոնց հագուստներէն, և այլն։ Հիւանդութիւնը կը փոխադրեն մուկերը և երբեմն լուերը ու մլուկները։

—Աղեքսանդրիոյ մէջ ժանտախտէ վարակուած հելլէն մը հիւանդանոց փոխադրուելով իր բնակարանին ո՛ւր ըլլալը չէ ըսեր։ Հելլենական հիւպատոսը նկատելով որ այդ պարագան կրնայ ծանր հետեւանքներ ունենալ, այդ մասին շըրջաբերականով մը յորդոր կարդացեր է իր ազգայիններուն։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանին Սինոդը երէկուան նիստին մէջ Լէմնոսի մետրոպոլիտ կարգեց Պատրիարքարանին պաշտօնեաներէն Տ. Թէոտորօ Մաւրան, փոխանակ Տ. Աթանասի որ Քէսարիէ փոխադրուած է։

ՌՕՊԸՐԹ ՔՈԼԷՃԻ տնօրէն տօքթոր Ուաշպըրն իր կնոջ հետ երէկ Եւրոպա ուղեւորեցաւ։

ՄԱՀԱՑՈՒԹԻՒՆ. — Յունիս 7էն 14, Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ 228 մահեր պատահած են, որոնց 3ը կեղծմաշկէ, 2ը՝ կարմրուկէ, 2ը՝ Թիֆոյէ, 17ը՝ չնչողական գործարաններու հիւանդութիւններէ և միւսները զանազան ախտերէ։

ՍԷԼԱՆԻԿԷՆ կը գրեն թէ քանի մը օրէն տեղի պիտի ունենայ բացումը մետաքսի այն մանարանին զոր Հանրային Պարտքի վարչութիւնը կառուցած է կէլկէլիի մէջ։ Գործարանը ունի եւրոպական դրութեամբ նոր գործիքներ ու մեքենաներ և հինգ ձիու ոյժով շարժիչ մեքենայ մը։ Հարիւր հինգ գործաւոր կիներ պիտի աշխատին։ Գործարանը օրական 30 քիլօ մետաքս պիտի արտադրէ։

ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ. — Իզմիտէն կը գրեն թէ կիրակի օրը Ռէժիի դէտեր Տէրինճէի մօտ հանդիպեր են մաքսանենգներու որոնք 220 քիլօ ծխախոտ կը փախցընէին նաւակով։ Մաքսանենգները՝ Ալի, Սիւլէյման, Ալի ու Հասան՝ զէնքի դիմելով դէտերէն Պաշա Հիւսէին բէկիւվլէրի գնդակով ծանրապէս վիրաւորուեր է ծնդական գործարաններէն ու պորտէն։ Մաքսանենգները ձերբակալուելով, ծխախոտներուն հետ Իզմիտ տարուեր և յանձնուեր են ոստիկանութեան։ Վիրաւորն ալ մայրաքաղաքս բերուեր է դարմանուելու համար։

ԿԵՂԾ ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. — Բերայի ընդհանուր դատախազութեան բողոքագիր մը տրուելով ծանուցուեր է թէ, կ'ըսէ Իգտամ, անցեալները առեւտրական ծովային դատարանին վճռով սնանկացեալ հռչակուած Օթէլ Պրիսթոլի տէրը՝ Ժաք Լոկոնթի՝ խարդախութեամբ սնանկացեր է։ Հարցաքննութեան պաշտօն հաստատուած ըլլալով որ այդ անձը զանազան զեղծումներ ու խարդախութիւններ գործած, իր ունեցած գոյքերը պահած և չորս հոգիի անունով կեղծ մուրհակներ ստորագրած է, որոշուեր է սնանկացեալը եղեռնադատ ատեանին առջեւ դատել և մինչեւ որ վճիռ մը արձակուի, սնանկութեան գործողութիւնները դադրեցնել։

ԶԲՕՍԱԿԱՆ ՊՏՈՅՏ. — Գերմանիոյ դեսպանատան գործակատարը երէկ Պէյքօզ գնաց և մասնաւոր արտօնութեամբ այցելեց տեղւոյն կայս. քէօշկը և ճաշէն ետքը զբօսական պտոյտ մը կատարեց Պէյքօզի մարգագետնին վրայ։

ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԷԺԻԻՆ մայիսի հասոյթը 178,000 ոսկի եղած է, մինչդեռ անցեալ տարի նոյն ամսուն 158,000 էր և առջի տարին ալ 151,000։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ դեսպանատան գործակատար Պ. Ջալաքոսթա երէկ առտու Վերին Վոսփոր երթալով այցելութիւն տուաւ մեծ տէրութեանց դեսպաններէն մէկ քանիին։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանի քաղաքային ճիւղին այս տարուան շրջանաւարտներու առաջին մասէն տոքթորութեան վկայական ստացան Քէրիմ Սապրիլահիտ էֆ., Ալի Րիզա Ահմէտ էֆ., Իսաք Հայրի էֆ., Միհրան Պետրոսեան էֆ. (Ատանացի), Իշուղա Շամի էֆ., Եանի Լէֆթէր էֆ., Կարապետ Մկրտիչեան էֆ. (Կեսարացի) և Կարապետ Պետրոսեան էֆ. (Պըրէճիկցի)։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Խտիվը յուլիս 6ին Եւրոպա պիտի ուղեւորի եղեր։ Ն. Բարձրութիւնը Կ. Պոլիս ալ պիտի այցելէ։

ՊՐՈՒՍԱՅԷՆ կը գրեն թէ վերջացող շաբթուն 425,000 քիլօ թաց խոզակ ծախուած է։

ՋԵՂՋ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐ. — Սապահ կ'իմանայ թէ Այտընի Գարասու գաւառակին գայմագամ Թէվֆիգ էֆ.ի և ելմտական պաշտօնեայ Նուսհէթ էֆ.ի դէմ բողոքուած ըլլալով, ձեռնհաս իշխանութիւնը հրամայեր է քննութիւն կատարել։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ այն տեղեկագիրը որ կը վերաբերի Սէլանիկի ու Իզմիրի մէջ ելեկտրական լոյս գործածելու և ելեկտրաշարժ թրամվուէյներ բանեցնելու համար Սըր Ա. Պարթլէթի խնդրած մենաշնորհին, Վեհ. Սուլթանին մատուցուելով Ն. Վեհափառութիւնը հրամայեր է հարկ եղածը ի գործ դնել։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղիներու ընկերութեան վարչական Խորհուրդին դերնախագահ Պ. Հիւկնէն երէկ տեսակցութիւն մը ունեցաւ առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարար Զիհնի փաշայի հետ։

ԿԱԹՈԼԻԿ-ԱՍՈՐԻՆԵՐՈՒ Պատրիարք Տ. Էֆրէմ երէկ այցելութիւն տուաւ Մեծ-Եպարքոսին և դատական Նախարարին։

ՊՈՄՈՆԹԻԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐԸ.—Սերվէթ կ'ըսէ թէ Պոմոնթիի գործարանին մէջ շինուած գարեջուրներուն մէջ վնասակար նիւթեր և մանաւանդ ասիտ սալիսիլիք կը խառնուի՝ ամառուան եղանակին մէջ երկար ատեն պահուելու համար։ Կ'ըսուի թէ Պոմոնթիի գարեջուրին համը բաւական ատենէ ի վեր փոխուած է։ Սերվէթ ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։

ՍԻՆԷՄՔՕՅԻ մօտ, առջի գիշերը Եագմաճը Կարապետի տանը պարտէզին մէջ Թաքա Բանայի անուն վաղեմի չարագործ մը սպաննուած գտնուեցաւ։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն կատարելով հաստատեց թէ այդ մարդը նոյն տունը մտնել ուզեր է, բայց գիշերապահ Ալի տեսեր և անոնց մօտեցեր է։ Թաքա ըեվոլվէրը պարպել ուզեր է Ալիի վրայ, բայց այս վերջինը ժամանակ չթողլով իր ըեվոլվէրը պարպեր է, որով Թաքա գլխէն վիրաւորուեր և անմիջապէս մեռեր է։ Սպաննեալին վրայէն գտնուեր են շատ մը բանալիներ և հաշիշ։ Բժիշկները դիակը քննելով տեսեր են թէ գնդակը գանկոսկրը ջախջախելով ուղեղին մէջ մնացեր է։ Գիշերապահ Ալի անձնատուր եղեր է ոստիկանութեան։

ՊՈԼՍՈՅ Վէֆա թաղին մէջ երէկ սափրիչ Հասան և կօշկակարճառ Օսման կռուի բռնուեցան։ Հասան դաշոյնով վիրաւորեց իր հակառակորդը և փախչիլ ուզեց, բայց ձերբակալուեցաւ։ Կռուին շարժառիթն էր խանութի վարձքի խնդրի մը առթիւ ծագած վէճ մը։

ԳՈՒՄԳԱՔՈՒԻ դուրսը, առջի օրը, Աննա անուն կին մը ինքնասպան ըլլալ փորձեց ափիոնի ոգի խմելով, բայց իմացուելով բժիշկ բերուեցաւ և ազատուեցաւ։

ԳԱՍԸՄ ՓԱՇԱՅԻ կողմը երկուշաբթի օրը ձիու բեռնակիր Մէհմէտ ու Մերասէէտի Խալիլ կռուի բռնուեցան։ Այս վերջինը Մէհմէտը դաշոյնով վիրաւորեց ու փախաւ, բայց ձերբակալուեցաւ։

—Նոյն տեղը անցեալ գիշեր Շապան անուն մարդ մը գինով վիճակի մէջ անձնասպան ըլլալ ուզեց՝ դաշոյնը կուրծքը մխելով։ Շապան հիւանդանոց տարուեցաւ, ուր կը դարմանուի։

ՖԷՐԻՔԻՒՂՅԻ նուագածու Տիմիթրի անցեալ գիշեր Շիշլիի մէջ վիրաւորուած գտնուեցաւ։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն կատարելով ձերբակալեց ոճրագործը որ Մէհմէտ Սըտգը անուն 19 տարեկան պատանի մըն էր։

ՀՐԴԵՀԻ ՍԿԶԲՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—Երկուշաբթի գիշեր Եէմիշ Իսկէլէսիի մօտ լուցկիի խանութէ մը, նոյն գիշերը Գալաթիա Թաղը Քէրէքճի Վահանի տունէն և երէկ Տէմիր գաբուի կողմը տունէ մը հրդեհի սկզբնաւորութիւններ տեղի ունեցան, բայց շուտով անոնց առաջքը առնուեցաւ։

ԱԶԴ

Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան

Օսմ. հանրային պարտքի վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ, 1314 փետրվ. 22ի կայս. Իրատէին համաձայն՝ «յաւելուածական» կոչուած թղթադրոշմները (որոնք 1305ին շրջաբերութեան ելած էին) և որոնց վրայ գրուած է թէ ի՛նչ բանի յատկացուած են, այլ եւս մէկ ամիս միայն պիտի կրնան գործածուիլ ներկայ Ազդին թուականէն սկսեալ, նոր թղթադրոշմներուն հետ որոնց հրապարակ հանուիլը ծանուցուած էր մայրաքաղաքիս լրագիրներուն մէջ 1898 յուլիս 15/27ին։ Հետեւաբար, այն բոլոր գրութիւնները որոնք վերոյիշեալ պայմանաժամէն ետքը կընքուած ըլլան 1305ի «յաւելուածական» թղթադրոշմներովը՝ օրէնքի հակառակ պիտի նկատուին, և այդ արարքին հեղինակները կանոնական պատիժի պիտի ենթարկուին։ Նոյն կայս. Իրատէին տրամադրութեան համաձայն, այդ թղթադրոշմներէն ունեցողները կամ վաճառողները որոնք մինչեւ այն ատեն գործածած չըլլան զայնս, պիտի կրնան ներկայացնել դրոշմի յատուկ վարչութեան, Ղալաթիա, Պալըքհանէ, ուր այդ թղթադրոշմները պիտի փոխանակուին նորերու հետ, մինչեւ երեք ամիս, այս օրէ սկսեալ։ Փոխանակուած նոր թղթադրոշմները՝ ետ առնուած հիներուն հաւաքական արժէքին պիտի համապատասխանեն։

10—30 Տնօրէնութիւն

31 Մայիս (Հ. Տ.) 1899

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՆՈՐԱՊՍԱԿ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆԵՐՈՒՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

Այս առաւօտ, ժամ 11ին, Պաթումէն եկող աւստրիական Լօյտի Եսբէրօ շոգենաւով մայրաքաղաքս հասան նորապսակ չորս եպիսկոպոսները՝ Ռոտոսթոյի առաջնորդ Տ. Յովսէփ եպիսկ. Այվազեան, Կեսարիոյ առաջնորդ Տ. Տրդատ եպիսկ. Պալեան, Պիլէճիկի առաջնորդ Տ. Մովսէս եպիսկ. Կէօմիւշկեան և Պրուսայի առաջնորդ Տ. Յովհաննէս եպիսկ. Արշարունի։ Բարի գալուստ մաղթելու համար շոգենաւ գացած էին Ղալաթիոյ աւագերէց Տ. Մեսրոպ Ա. քահանայ, Տ. Մեսրոպեան, Տ. Գարեգին և Տ. Յակոբոս քահանաները և Պատրիարքարանի պաշտօնեաներէն ոմանք՝ բարապաններու ընկերակցութեամբ։ Սրբազանները ուղղակի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին առաջնորդուեցան ուր դպիրները՝ շապիկ հագած՝ «Էջ Միածին ի Հօրէ» շարականը երգեցին և եպիսկոպոսները երկրպագեցին սեղանին։ Տ. Յովսէփ եպիսկոպոս Պահպանիչ ըսաւ և օրհնեց ներկայ ժողովուրդը։ Յետոյ, Թաղ. Խորհրդարանի սրահը ելան ուր կը գտնուէր Ս. Պատրիարք Հայրը որ անոնց ճակատը համբուրեց։ Թէ՛ Ն. Սրբազնութիւնը և թէ՛ Քաղաքական Ժողովի անդամները որոնք եկած էին Նիստի համար, շնորհաւորեցին նորապսակ եպիսկոպոսները որոնք մեծարուեցան Խնամակալութեան կողմէ, և քիչ ետքը մեկնեցան՝ երթալ հանգստանալու համար իրենց ուղեւորութեան յոգնութիւններէն։

Նիկոմիդիոյ Գաւառական Ժողովի անդամներուն ընտրութեան ձեռնարկուած ըլլալով, հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն մեզ այս առթիւ. «Կիրակի, ազգային նորաշէն Մանկարանի մէջ տեղի ունեցաւ Գաւառ. Ժողովոյ ընտրութեան քուէհամարի գործողութիւնը։ Դիւանին շուրջը շարուած են Ընտրողական Ժողովին անդամները, նախագահ ունենալով Տ. Վահան քահանայ Նաւասարդեան, փոխանորդը Առաջնորդ Սրբազանին որ ուրբաթ օրէ ի վեր կը գտնուի Արսլանպէկ։ Առաջնորդեան և հակառաջնորդեան կուսակցութիւններէն մեծ բազմութիւն մը գրաւած է Մանկարանը ու եկեղեցւոյ շրջափակը։ Մէկ կողմէն քուէհամարի գործողութիւնը կը շարունակուի, միւս կողմէ կ'ընդունուին նոր բերուած քուէները, որ իրենց հետ խառնաշփոթութիւններ կը բերեն։ Յանկարծ կը ներկայանան մէկ երկու անձեր և իւրաքանչիւրը 10—20 քուէներու տրցակներ կը ներկայացնեն։ Բացատրութիւն կը պահանջուի Փոխանորդ Հօրմէն, որ մէկուն համար կը պատասխանէ թէ «Առաջնորդարանէն գողցած ըլլալու են», երկրորդին համար թէ՝ «Առաջնորդարանի դիւանատան մէջ թողուածներն են զորս երիտասարդ մը (Առաջնորդին քեռորդին՝ Պ. Խորէն) բարեմտաբար առած է իրենց տէրերուն յանձնելու համար» և այլն։ Նորանոր յայտնուած ուրիշ ապօրինութեանց վրայ ձայները կը բարձրանան, աղմուկը կը փրթի և ... մնա՛ք բարով քուէտուփ եւ քուէհամար։

«Ա՛լ ջուրը ինկած քուէարկութեան մը այլ և այլ հանգամանքները պատմել աւելորդ կը թուի մեզի։ Մեր կարծիքն է միշտ թէ Յովակիմեան եպիսկոպոս երբեք չպիտի յաջողի օրինաւոր ժողովներ կազմել, վասն զի ա՛լ յայտնի կ'երեւայ թէ ո և է մասնաւոր կամ հրապարակային դիտողութիւն, պիտի չկրնան դրդուեցնել զինքը իր համոզումէն որ ա՛նչափ տարօրինակ է որչափ անհասկնալի։

«Շատ գէշ տպաւորութիւն թողուց ժողովրդեան վրայ այս անգամուան անյաջողութիւնը։ Քանի՛ քանի լուրջ անձեր այս երեւոյթին իտես անցան հակառաջնորդ, դեւաններուն կողմը, տակաւին նախորդ օրը ջերմ առաջնորդեաններ ըլլալով։»

—Կրօնական Ժողովը որ գումարուեցաւ երէկ Պատրիարքարանի մէջ, ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս արքեպիսկոպոս Յովհաննէսեանի, մէկ քանի ամուսնական խնդիրներու նախաքննութեամբը միայն զբաղեցաւ։

—Նպաստից Յանձնաժողովն ալ գումարուեցաւ երէկ Պատրիարքարանի մէջ, Նախագահութեամբ Տ. Վահրամ եպիսկոպոսի, ինչպէս յատուկ նամակով յանձնարարած էր Ս. Պատրիարքը։ Վանայ կաթոլիկ որբանոցէն Վարագայ որբանոցը ընդունուած որբերուն մէկուն պաշտպանութիւնը ստանձնելու փափագ յայտնած ըլլալով Տիկին Ելիզա Խորասանճեան, Յանձնաժողովը գոհութեամբ ընդունեց այս ինքնաբեր առաջարկը։— Տեղեկանալով որ Մայրենի Լեզուի Ա. Տարին սպառելու վրայ է, որոշեց 6000 օրինակ վերստին տպագրել տալ։

—Նոր Նախիջեւանի Տ. Խաչատուր Ա. քահանան երէկ երիկուն Երուսաղէմատան մէջ հիւրընկալուեցաւ Տ. Գէորգ եպիսկոպոսի կողմէ, և այսօր կը մեկնի մայրաքաղաքէս Նոր Նախիջեւան վերադառնալու համար։

—Մաքրի գիւղի Նորընտիր Թաղ. Խորհուրդը տեղւոյն եկեղեցւոյն գոյքերը ցուցակագրած ժամանակ գտած է շատ մը մասունքներ որոնք կրնան օգտակար ըլլալ գաւառային աղքատիկ եկեղեցիներուն։

—Բագուի մեր Նոր Թղթակիցը, Պ. Աբէլ Ապրէսեանց, որուն առաջին երկու նամակները, Արեւելքի երէկուան ու նախընթաց օրուան թիւերով հրատարակուած՝ ախորժով կարդացուեցան իրենց շահեկան պարունակութեանը ու ինքնուրոյն ոճին պատճառաւ, պիտի շարունակէ գրել մեզ այսուհետեւ պարբերաբար, Կովկասի Հայոց գործերուն վրայ մանաւորապէս։ Իր վերջին թղթակցութեան մէջ քանի մը տող ալ նուիրած է Բագուի հայ թատրոնին որուն վրայ օրը օրին տեղեկութիւն հաղորդած ենք արդէն։

«Բագուի հայ դրամատիքական խումբը ցրուեց։ Աբելեան գնաց արտասահման, Տիկին Սիրանուշ, Պետրոսեան և Վրոյր խմբի մի քանի միւս անդամների հետ գացին Ալեքսանդրապոլ և Կարս, ուր տուել են մի քանի ներկայացումներ։ Խմբի մի մաս, էլ Օր. Վարդիթեր և Մարի-Հրանուշի հետ անցել են Երեւան ուր նոյնպէս տուել են մի քանի ներկայացումներ։ Այս տարի առաջին անգամն է որ Տիկին Սիրանուշ անցնում է Կովկասի գաւառները։ Վերջին շրջանը շատ յաջող վերջացուցած լինելով, հաւանական է որ խմբի անդամները սեպտեմբերին նորէն կը հաւաքուեն Բագու, որ տեղ հայ թատրոնի գործը դրուած է ամուր հիմքերի վրայ։ Թատրոնական մանախումբ կը լինի թէ ոչ յայտնի չէ. սակայն հաւանական է որ Պ. Ա. Հախումեան այս տարի ռեժիսեօրութիւն չի ընդունի։ Դերասանները մտադիր էին ընկերական պայմաններով խաղալ առաջիկայ շրջանում, սակայն ի նկատի առնելով այն ներքին նախանձը և ատելութիւնը որ կայ անդամներից գրեթէ բոլորի մէջ՝ մէկը միւսի դէմ, չենք կարծում որ գործը այդ հիմունքներում գլուխ կայ։

Տիկին Սիրանուշ, Օր. Վարդիթեր, Մարի-Հրանուշ, Պ. Պ. Աբելեան և Պետրոսեան շատ սիրով և համակրանքով ընդունուած են Բագուի հասարակութիւնից։ Ոչ պակաս սիրով է վերաբերուել հասարակութիւնը խմբի միւս անդամների նկատմամբ։ Այս ամէնից կը հետեւի որ իսկապէս շնորհալի ուրիշ դերասանուհիներ և դերասաններ ալ եթէ գային Բագու, կարող էին վստահ լինել խմբի մէջ մտնելու, զի այստեղ բեմը հաստատուն ապագայ ունի։ Տիկ. Սիրանուշ մտադրութիւն ունի առաջիկայ թատերաշրջանում Համլէթը խաղալու։»

ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ներկայ գրութեամբս կը յայտարարեմ թէ իմ կողմանէ ըստ օրինի լիազօր փոխանորդ կարգած եմ Բարգիկ էֆ. Նահապետեանը՝ հաստատեալ ի Գահիրէ, հանգուցեալ ռուսահպատակ Մարտիրոս էֆ. Քէրէստէճեանի ժառանգական խնդրոց կարգադրութեան համար և կը հրաւիրեմ որոշեալ ժամանակի մը մէջ իրեն դիմել ամէն անոնք որոնք որեւէ հաշիւ մը ունին հանգուցեալոյն հետ։

Այդ որոշեալ ժամանակը յայտարարութեանս թուականէն սկսեալ մէկ ամիս որոշուած է Եգիպտոսի համար և միայն երեք ամիս՝ օտար երկիրներու համար, ուրկէ յետոյ որեւէ խնդիր անլսելի պիտի մնայ։

2—3 Փոխանորդ Ժառանգութեան
372 ԵԼԻԶԱ Ճ.Տ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

ԹՂԹԱԲԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

(Յունիս 25ի թերթերէն)

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ԽՆԴԻՐԸ.—Մաքեն հետեւեալը ստացած է Լոնտոնի իր թղթակիցէն.

«Կացութիւնը օր օրի աւելի կը ծանրանայ և Անգլիոյ ու Թրանսվալի յարաբերութիւնները հետզհետէ ձգտեալ վիճակ մը կը ստանան։ Ճառերէ ու միթինկներէ ետքը գործի սկսած են, այսինքն պատերազմական պատրաստութեան և երկու կողմէ տենդոտ սպառազինութիւն մը կը կատարուի։ Քրիւկէր Նախագահը Քրուբի զինագործարանին յանձնարարեց 25 արագաձգարուած և եօթը խոշոր թնդանօթ՝ բերդերու համար։ Նաեւ Նիւ Եորք յանձնարարեց դաշտային տասը հրետանի, իւրաքանչիւրը արագաձգարուած վեց թնդանօթէ բաղկացած։ Անգլիա ալ իր կողմէն զինուոր կը ղրկէ դէպ ի հարաւային Ափրիկէ։ Վերջերս պաշարներ ու ռազմամթերքներ ղրկուեցան Բարեյուսոյ Գլուխը։ Այսօր չորս զօրագունդ հրաման ստացան պատրաստ ըլլալ մեկնելու համար։ Բարեյուսոյ Գլուխին ընկ զինուորներն ալ պատերազմելու կազմ եւ պատրաստ վիճակի մէջ կը գտնուին։ Բրէթօրիայէն առնուած վերջին հեռագիրներ կ'ըսեն թէ Քրիւկէր Նախագահը որոշած է դէմ դնել և բնաւ տեղի չի տալ։ Նախագահը գերագոյն վիճողութիւն մը կը նկատէ այն տնօրինութիւնը որով հանքային վայրերու ընտրած երեսփոխաններուն թիւը վեցի բարձրացուց։ Ինչպէս յայտնի է, Սըր Ալֆրէտ Միլնէր պահանջած էր որ այդ երեսփոխաններուն թիւը տասներկու ըլլայ։ Այս կէտին վրայ կարելի է համաձայնութիւն գոյանալ, բայց միւսներուն համար վէճը կը շարունակուի։»

—Օրանժի անկախ պետութեան Խորհրդարանը ուրբաթ օրը որոշեր է թնդանօթներուն թիւը աւելցնել և իր բանակին համար մաւզէրեան հրացան գործածել։

—Վերջին երեք տարիներուն Թրանսվալի մէջ 7000 օտար հպատակներ քուէարկութեան իրաւունք ստացան։ Ասոնց 5600ը ընդունուեցան այն կանոնագրութեան համաձայն որ ձէյմընի արշաւանքին ատեն Թրանսվալի Հանրապետութեան կողմը բռնող օտարականներուն Թրանսվալցի ըլլալը կը դիւրացնէ։ Միւսները երկու տարի Թրանսվալ մնալէ ետքը ստացած են քուէարկութեան իրաւունք։

—Մայիսի և յունիսի մէջ Եոհաննէսպուրկէն հեռացողներուն թիւը 7580ի կը հասնի, որոնք մեծ մասամբ կիներ ու տղաք են։

ՏՐԷՅՖԻՒՍ.—Պատէնա ծովակալը ծանուցեր է թէ Սֆաքս յածաւորակը, ուր կը գտնուի Տրէյֆիւս, շաբաթ առտու Մատէրայէն հանդայ ելեր է։ Յածաւորակին հրամանատարը հոն ստացեր է Բարիզէն եկած հրամանները։ Սֆաքս շատ արագընթաց չըլլալով՝ կը կարծուի որ յունիս 29ին կամ 30ին (Ն. Տ.) Պռէսթ հասնի։ Մատէրա՝ Բորթուկալի սեփական կղզի մըն է Ատլանտեան ովկիանոսին մէջ, Ափրիկէի հիւսիսային արեւմտեան եզերքէն 660 և Լիզպոնայէն 1050 քիլոմէթր հեռու։

ԱՆԳԼԻՈՅ Թագուհին անցեալ ուրբաթ առտու Պալմորալէն Ուինտսոր հասեր է։

ՆԻՒ ԵՈՐՔԷՆ կը հեռագրեն թէ Քարնէճի Ընկերութիւնը պայմանադրութիւնով յանձն առեր է 26 ամսուան մէջ 180 հազար թոնօ պողպատէ գիծ շինել Սիպերիոյ և Չինու երկաթուղիներուն համար։ Յանձնարարութեան ամբողջ արժէքը կը հասնի չորսուկէս միլիոն տոլարի։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆԷՆ կը հեռագրեն թէ Պ. Մաք Քինլի որոշեր է գաղթային նախարարութիւն մը հաստատել։ Այդ պաշտօնը պիտի յանձնուի Բարիզի ամերիկեան դեսպան Հօրաս Բորթէր զօրավարին։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.—Նիքօլա կայսրը հրամայեր է երկրագործական նախարարութենէն պատուիրակներ կարգել՝ երկրագործութեան տեղական պէտքերը հաստատելու և հողագործութեան յառաջդիմութիւնը ապահովցընող միջոցներ ձեռք առնելու համար։

ՌՈՒՍ կառավարութիւնը վարկ մը որոշեց Բորթ-Արթուրի նաւահանգիստին շինութիւններուն համար։

ՊՈՒԼՂԱՐԻՈՅ Սօֆրանիէֆին դեր-ատենապետ Պ. Քրայէվ շաբաթ օրը հրաժարեր է այդ պաշտօնէն։

ԵՐԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ.—Ռուսիոյ մէջ երաշտութեան աննպաստ հետեւանքները հետզհետէ կ'ընդարձակուին։ Շատ մը նահանգներու մէջ սովի երկիւղ կայ։

Ռումանիոյ մէջ ալ երաշտութիւնը վնասակար հետեւանքներ կ'ունենայ։ Երկրագործներուն կրած վնասը դարմանելու և անոնց գործ գտնելու համար Ռումանիոյ կառավարութիւնը որոշեր է երկաթուղիներ շինել։ Այդ նպատակով հրեայ սեղանաւորներուն դիմեր է մեծ փոխառութիւն մը կնքելու համար, բայց հրեաները յայտարարեր են թէ այն ատեն ստակ պիտի տան՝ երբ Ռումանիոյ մէջ հրեաներուն կալուածատէր ըլլալը արգիլող կանոնագիրը ջնջուի։ Ռումանիա որոշեր է վտարել հելլենացի, պուլկար և սերպիացի գործաւորները, որպէս զի հացի սպառումը նուազի։

—Պուլկար կառավարութիւնն ալ նըկատելով որ երկրագործութենէ այլեւս յոյս չի կայ, որոշեր է երաշտութենէն վնասուող երկրագործներէն տուրք չառնել և աշնան անոնց սերմեր բաշխել սերմի համար։

ՀԱԿԱՀՐԷԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՋՈՀԸ.—Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ հրատարակած է Աւստրիոյ քաղաքներէն մէկուն մէջ պատահած հետեւեալ դէպքը.

Գործաւոր մը խոհանոցի սպասներ ու սան մը շալկած՝ փողոցէն անցնելու միջոցին՝ մօտակայ վարժարանէ մը արձակուող տղաք մարդը պաշարեր և «Աւասիկ մեզի սպաննել ուզող հրեան. քրիստոնեայի արիւն թափել կ'ուզէ» պոռալով սկսեր են խեղճը քարկոծել։ Այդ միջոցին տղոցմէն մէկ քանին մօտը գտնուած աղիւսի գործարան մը երթալով խնդիրը իմացուցեր են։ Անմիջապէս յիսունի չափ գործաւորներ բիրերով հոն փութացեր և սկսեր են անգթօրէն ծեծել մարդը որ արիւնլուայ վիճակի մէջ մնացեր է։ Յարձակողները մարդուն ձեռքը գտնուած խոհանոցի սպասները կոտրտելով փախեր են։ Ետքը հասկըցուեր է թէ այդ մարդը կաթոլիկ է և հրեաներուն հետ բնաւ վերաբերութիւն չունի։

ՇԱՆԿԱՅԻ մէջ Նիւ-Զուանկէն հեռագիր ստացեր են թէ Քիրինի մօտ երկու ճարտարագէտ և տասը Խազախ սպաննուեր են չինացի ապստամբներու կողմէ։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿԻ Պանքան հարիւրին 5 ու կէսի բարձրացուցեր իր զեղչի սակը։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ կայսրը նորէն հիւանդացեր է։

Հեռագիր

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 27 Յունիս.—Երեսփ. Ժողովին նիստը բացուելուն պէս Պ. Տէշանէլ բեմ կ'ելլէ և Սահմանադրութեան վերաքննութեան խնդիրը կը յուզէ։ Պ. Տէշանէլ կ'ուզէ ամփոփել իր առաջարկը և հակասահմանադրական խօսքեր կ'արտասանէ որոնք սաստիկ աղմուկ կը յարուցանեն։ Ազգայնականները կը ծափահարեն ու հանրապետականները կը հակառակին ամէն վիճաբանութեան։ Իրար կը նախատեն ամէն կողմ։ Աղմուկը իր ծայրագոյն աստիճանին կը հասնի՝ ու Պ. Մօրիս Ֆօռ որ կ'ատենապետէ, կը պարտաւորուի նիստը դադրեցնել։ Կէս ժամ վերջը նիստը կը վերսկսի և ատենապետը կը հրաւիրէ երեսփոխանները որ աւելի լաւ վարուին իրարու հետ։ Վերջապէս Պ. Տէշանէլի առաջարկութիւնը քուէարկութեան դրուելով, կը մերժուի ստուար մեծամասնութեամբ մը։ Նիստը կը վերջանայ առանց ուրիշ միջադէպի։

—Ազգային դաշնակցութեան թերթերը և քանի մը չափաւոր հանրապետական լրագիրներ՝ նոր դահլիճին համար ձախողուած մը կը համարին վստահութեան օրակարգին քուէարկութիւնը՝ որուն մէջ նախարարութիւնը 26 ձայնի մեծամասնութիւն մը միայն շահեցաւ։ Այդ թերթերը մտալուտ անկում մը կը գուշակեն նախարարութեան համար։ Հանրապետական թերթերու մեծամասնութիւնը՝ ըսելով թէ դահլիճին ընդդիմադիրները լիովին կատարեցին իրենց պարտքը,—այսինքն ամէնքն ալ հակառակ քուէ տուին,—յաղթանակ մը կը նկատէ երէկուան քուէարկութիւնը՝ մանաւանդ այն յայտարարութենէն ետքը՝ որով նախարարապետը զօրավար Կալիֆէն կը պաշտպանէր։ Այս թերթերն ալ կ'աւելցնեն թէ դահլիճը իր գործերով քիչ ատենէն զգալի մեծամասնութիւն մը պիտի շահի։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.—Ցարը շնորհաւորական բազմաթիւ հեռագիրներ ընդունեց՝ Մարիա Մեծ-դքսուհիին ծնունդեան առթիւ։ Կայսրուհիին առողջական վիճակը շատ գոհացուցիչ է։

ԲԻՇԹԱ.—Աւստրիոյ և Հունգարիոյ տնտեսական միացման ծրագիրը միաձայնութեամբ քուէարկուեցաւ Հունգարիոյ Խորհրդարանին կողմէ. հակառակ քուէ տուաւ միայն անկախութեան կուսակցներու փոքրիկ խումբը։

ԱԶԴ

Վարժ գրաշարի մը պէտք կայ. դիմել «Արեւելք»ի տպարանը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	25	11
Ամէնէն բարձր գին	»	25	13
Ամէնէն վար գին	»	25	10
Ռումէլիի երկթ. գոց.	Ֆր.	127	62
Ամէնէն բարձր գին	»	128	12
Ամէնէն վար գին	»	127	37

ԲԱՑՈՒՄ 16 Յունիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	25	10
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	127	50
Օսմանիէ		417	—
Ռէժի		303	—
Օսմ. Պանքա		13	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթթ.		2	20
Երկրագործական Պանքա		7	—
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօր	Օ. Ո.	3	02
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	40
Քրամուէյ բաժնեթ.		645	—
» Ժուիսանս		240	—
» պարտամ.	Ֆր.	491	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	314	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	487	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	20
Անգլիական ոսկի	»	110	—
Բոլ էմբէրիալ	»	80	15
Քրիմից	»	51	04
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	02
Մէճիտիէ	»	87	
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	12 1/2
» » » չէք	»	109	32 1/2
Բարիզ » »	Ֆր.	13	05
» » » չէք	»	22	89
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	56
Վիեննա չէք	Ֆիօր.	10	93 3/4

ԽԻՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 27 Յունիս

Օսմ. Քոնս. Սէրի Ա.	Ա. Ո.	—	—
» » » Բ.	»	46	25
» » » Գ.	»	26	50
Դ.) բաց.	»	22	25
) գոց.	»	22	75
Փոխառութիւն Գասապա	»	85	—
Օսմ. 3 1/2 %	»	79	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12	75
Այտընի երկաթուղի	»	12	—
Եգիպտական Միացեալ	»	105	50
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	107	93
Հելլենական 5 %	»	44	—
Մոնոբոլ հելլենական 4 %	»	51	—
Ռանթ » 4 %	»	36	—
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	96	—
» Նոր » 6 % 1892	»	91	
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	415
Դրամազեղչ	»	3	—

ՊԷՐԼԻՆ, 27 Յունիս

Օսմ. փոխառութիւն 1888	Մարք	112	75
Ռումէլիի երկաթուղի	»	129	25
Անատ. երկթ. պարտամուրհ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	310

ՎԻԷՆՆԱ, 27 Յունիս

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիօր.	47	02
» Լոնտոնի վրայ	»	120	70
Ռումէլիի երկաթուղի	»	63	60
Օսմ. Ռէժի	»	138	50

ԲԱՐԻԶ, 27 Յունիս

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ.) բաց.	Ղրշ.	22	90
) գոց.	»	22	90
» » » Բ.	»	47	—
» » » Գ.	»	26	10
Օսմանիէ	»	417	—
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	128	50
Օսմ. Ռէժի	»	303	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	570	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	101	15
Քրէտի Լիոնէ	»	958	—
Պանք տը Բարի	»	—	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	95	65
Սպանիական արտաքին	»	63	45
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	200
Դրամազեղչ	»	03	—

Սակարանի 15 օրեայ լիքիտասիօնը երէկ կատարուելով 1000 գրու. համար 25 ղրշ. Երկաթուղւոյ հատին 27ն ու կէս սանթիմ րէբօռ եղաւ։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

16 Յունիս 1899

Կ. ՊՈԼԻՍ.— Ծանրաչափ 760.
Ջերմաչափ 24.
Օդը պայծառ:
Կէս օր.— Ժամը 4.19:

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Ջերմաչափ	Զրոյէն վար	Զրոյէն վեր
Տրապիզոն	—	21
Սելանիկ	—	21
Իզմիր	—	17
Հալէպ	—	—
Էնկիւրիւ	—	—
Պրուսա	—	21
Արխանկէլ	—	10
Բեդերսպուրկ	—	13
Մոսկուա	—	14
Բարիզ	—	—
Վիեննա	—	16
Օտեսա	—	19
Սօֆիա	—	13
Աթէնք	—	24

Սեւ ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— Հանդարտ:

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

Պայպըլ Հաուզի հրատարակութիւնները կարդալ Դ.րդ երեսը։

ԻՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Հիմնեալ 1828—1829ին
1828
· L'UNION ·
DE PARIS
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԻՆ
97 Միլիոն
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂԻՆ
137 Միլիոն
Ընկերութեան դրամատունն է
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Տնօրէն
Սիմոն էֆ. Քույումճեան
Կենաց ճիւղին տեսուչ Միհրան էֆ. Տէր Ներսէսեան
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թաշտապուրուն խան, Օսմ. Պանքային դէմ

Հրատարակուեցաւ
ՏՈՔ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆԻ
ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ
Պատկերազարդ գործը
362 Գին 6 ղրշ. 6—14

THE
LANCASHIRE
INSURANCE
COMPANY
ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԳԼ. ԸՆԿ.
Հաստատուած 1852 ին
Կենսական գրասենեակ ընկերութեան Անգլիա «Լանքաշիր Էնշիւրանս Քոմփանի» Էքսչէնճ Սթրիթ, Մանչեսթէր։
Դրամագլուխ անգլ. ոսկի 3,000,000
Պահեստ » » 1,574,400
ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
Հրդեհի ապահովագրութիւն ամէն տեսակ սեպհականութեանց վրայ, ինչպէս քարաշէն և փայտաշէն տուներ, կարասիք, վաճառականական ապրանք, ևլն, ևլն, ամենանպաստաւոր պայմաններով և սակերով։
ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ
Այս ընկերութիւնը ամէնէն նպաստաւոր պայմանները զորս կ'ընծայէ կեանքեր ապահովագրել ուզողներուն։
ՊԱՅՄԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՏԵՍԱԿ ՄԸ
Տիեզերական ապահովագիր, անվիճելի, առանց սեղմումի և շահուց մասնակցութեան։
Մէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն
ՊՕՆՍ ՍԷԼԻԷՐ և ԸՆԿ.
Թիւ 4, Քիւչիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա
12—104

ԻԼԱՆ
ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ
Խազինէի Խասսէի Շահանէն միւպայաա օլունաճագ իքի իւզ գըրգ պին գըլէ չալէրին միւնագասասընա պաշլընըլըրըըընաո վէ հազիրանըն օն տօգուզունճը ճումա իրթէսի կիւնիւ գարար գալթիսի վիրիլէճէկինտէն թալիպ օլանլարըն Խազինէի միւշարէլէյհա կէլմէլէրի իլան օլունուր։
Ցի 14 հազիրան սէնէ 315
1—3

ՊԱՑՂ ՀԱՌՈՒՍԻ
ՎԵՐՋԻՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հոգեւոր երգեր Հանդերձ եղանակօք, Հայատառ Թուրքերէն: 214 էջ: Կը պարունակէ իբր 270 եղանակներ և 313 հոգեւոր երգեր: Գործը բոլորովին նոր չէ, այլ հին երգարանի մը նոր հրատարակութիւնը՝ վերաքննուած և բարեփոխուած, նաեւ ճոխացուած իբր 62 նոր երգերու և 70 նոր եղանակներով յաւելմամբ: Մասնաւորապէս յանձնարարելի է Թրքախօս Հայոց, նաեւ այն ամէնուն որոնք Թուրքերէն կը կարդան և համ կ'առնեն Թուրքերէն հոգեւոր երգերէ: Բոլոր երգերը յօրինուած են Աւետ. սկզբունքներու և վարդապետութիւններու համաձայն և կրնան հոգեւորապէս օգտակար ըլլալ Հայ ժողովուրդին ամէն դասակարգերուն անխտիր: Գին 10 դահեկան:

Նոյն գիրքը առանց եղանակի և մանրագիր, գրպանի համար, էջ 344, գին 5 դահեկան:

Նոյնին խոշորագիրը գարձեալ առանց եղանակի, մամլոյ տակ, ի մօտոյ վաճառելի, գին 6 դահեկան:

Կը ծախուի Պայպլ-Հաուսի գրատան մէջ Ֆինճանճըլար Եօգուշու: 173

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենաճին Միջազգային Ընկ.ն Կենաց վրայ ապահովագրութեան

Տնօրէնութիւն յԵւրոպա

Բարեք 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իդալիէնի անկիւնը): Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն առժամաբար փոխադրուած են Նոդր-Տամ տէ Վիքդուառ փողոց Թ. 42:

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ Ֆր.: Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 4,545,160,943 Ֆր.: Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն:

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 Ֆր., 1897էն 1,424,000 Ֆր. աւելի:

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կըպատկանի Ընկերութիւնն և որոց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը: Եթէ մասնակից էք, և կամ սակաւին չէք, խիստ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները: Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք իբրեւ հասութաբեր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. նոյնպէս տարեվճարներու ետ տըրուելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ: Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ.

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ժ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քննիչ-Պատուիրակ
Ա. ԶՈՒՀՐԱՊԵԱՆ
Վօյվօտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլ, Պօրտօյ, Մինքեկրքոնի և Սեւ Ծովի մէջ [illegible]

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Բամպէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէրէիս	2400
Թէյպըր	3000	Օսպրիս	2250
Փեռնորուս	3000	Բէրտ	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	[illegible]	1500
Մարքօթիս	2500	[illegible]	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրբուլ

NEVRALGIES Անգար. Սամոյքսի կծկում, Անարիւնութիւն և բոլոր ջղային հիւանդութիւնները մէկ ժամուան մէջ կը բուժուին շնորհիւ Տոքթէօր CRONIERի ՀԱԿԱՋՂԱՑԱՒԱՅԻՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐՈՒՆ Տուփը 3 Ֆրանք, ճամբու ծախք չառնուիր Paris, դեղարան Robriquet Monnaie փողոց թիւ 23: Կը ծախուի նաեւ բոլոր դեղարաններու մէջ:

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

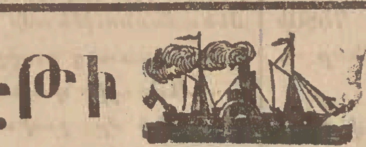

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1899 Մայիս 20էն սկսեալ մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Եւրոպական եզերէն Կամուրջ

11 —	Միրկ. Ր. հիս. պէպ. արն. գրչ. օրթ. պչկ.	20
11 —	Ենիմ. մէզպ. պէօյք. Թրպ. ենք. սթն. պօյճ. պիտի հաղորդակցի	43
11 45	Պօյճ. Ր. հիս. պէպ. արն. գրչ. օրթ. պչկ.	34
11 45	Ենմ. մէզպ. պէօյք. քրճպ. Թրպ. ենք. միրկ. պիտի հաղորդակցի	46
12 30	Միրկ. Ր. հիս. պէպ. արն. գրչ. օրթ. պչկ.	18
11 55	Պէօլք. պէյգ. բշպ. եսք. գնլ. Ր. Ա. հիս. գնտ. վանք. չնկ. պէյլ. գզկ. Սկտ.	44
12 30	Ենմ. մէզպ. պէօյք. Թրպ. ենք. սթէն. պօյճ. պիտի հաղորդակցի պչկ.	40
12 45	Ր. Ա. գվզ. ենմ. մէզ. պէօյք. Թրպ. պէյգ. բշպ. չպգ. գնլ. Ա. հիս. գնտ. պչկ.	17
1 15	Պօյճ. Ր. հիս. պէպ. արն. գրչ. օրթ. պէշ.	20
1 30	Ենմ. մզր. պէյքտ. Թրպ. ենք. Էմրկ. պչկ.	21
2 15	Էմրկ. Ր. հիս. պէպ. արն. գրչ. օրթ. պչկ.	33
2 05	Ր. Ա. գվք. ենմ. մզր. պէյքտ. Թրպ. ենք. սթէն. պօյճ.	43
3 10	Պօյճ. Ր. Հիս. պէպ. արն. գրչ. օրթ. պչկ.	18
2 42	Պէյգք. պէյգ. բշպ. չրպ. Ա. հի. գնտ. պչկ.	46
4 —	Միրկ. Ր. հիս. պէպ. արն. գրչ. օրթ. պչկ.	21
4 —	Ենմ. մզր. պյքտ. Թրպ. ենք. սթն. պօյճ.	40
4 40	Պօյճ. Ր. հիս. պէպ. արն. գրչ. օրթ. պչկ.	33
5 30	Ենմ. մզրպ. պէյքտ. Թրպ. ենիք. միրկ. Ր. հիս. պէպ. արնվ. օրթ. պէշկ.	45
6 30	Պէյգ. եսք. գանլ. միրկ. Ա. հիս. գանտլ. պէպ. արնվ. չնկ. պէյլ. Իուզկ. սկիւտ.	20
6 45	Ր. Ա. գավ. ենմ. մէզր. պյքտ. Թրպ. ենք սթէն. պօյճ. Ր. հիս. պէպ. արնվ. Իրչ. օրթ. պէշկ.	23
7 30	Ենմ. մզր. պյքտ. Թրպ. պյգ. բշպ. ենք. գնլ. Ա. հիս. գնտլ. վնք. չնկ. պէյլ. գզկ. պչկ.	34
8 36	Ր. Ա. գավ. ենմ. մէզր. պյքտ. Թրպ. պէյգ բշպ. չպք. գանլ. Ա. հիս. գանլ. վ. Իք. չնկ. պէյլ. գուզկ. սկիւտ.	17
9 —	Ենմ. մզրպ. պյքտ. Թրպ. ենիք. սթէն.	18
10 —	Ենմ. մզրպ. պէօյք. Թարապ. ենիք. պօյաճ. Ր. հիսար պէշկք. միրկ. Ր. հիս. պէպ արն օրթ պէշկ	•
10 35	Միրկ. պօյճ. պէպ. արն. գրչ. օրթ.	46
11	Ենմ. մէզր. պյքտ. Թրպ. ենիք. միրկ. Ր. հիս. արն. պէշկ:	20

Ասիական եզերէն Կամուրջ

10 45	Պէյգ. Ա. հիս. գնտլ. վանք. չէնկ. պէյլ. գզկ. սկիւտ.	45
11 15	Պէյգ. փշպ. չպքլ. գանլ. Ա. հիս. հեռաւեալ շոգենաւին պիտի հաղորդակցի	29
11 45	Ա. հիս. գստ. վնք. Չնկ. պէյլ. Գզկ. պչկ.	33
1 15	Պէյգ. բշպ. ենիք. գանլ. Ր. Ա. հիս. գնտլ. վնք. չնկլ. պէյլ. գուզկ. սկիւտ:	44
1 30	Պէյգ Փշպ Չպքլ Գանլ Ա Հիս պէշկ:	17
2 —	Ա. հիս. գնտլ. վնիք. չնկ. պէյլ. գզկ. պչկ:	34
3 15	Չնկլ. պէյլ. գզգս. սկիւտ:	17
3 —	Պէյգ. փշպ. չպքլ. գանլ. Ա. հիս. պչկ:	46
3 30	Ա. հիս. գնտլ. վնք. չնկ. պէյլ. գզկ. պչկ:	34
4 30	Պէյգ. փշպ. չպքլ. գնլ. Ա. հիս:	44
5 —	Ա. հիս. գնտլ. վնիք. չնկլ. պէյլ. գզկ. պչկ.	43
6 30	Պէյգ. ենիք. գանլ. միրկ. Ր. Ա. Հիս. գնտ. պէպ. արնվ. չնկ. պէյլ. գզկ. սկիւտ:	19
8 —	Պէյգ. փշպ. ենիք. գանլ. Ա. հիս. գնտլ. վնիք. չէնկլ. պէյլ. գզկ. պէշկ:	34
9 15	Պէյգ. փշպ. չպքլ. գանլ. Ա. հիս. գնտլ. վնիք. չնկլ. պէյլ. գուզկ. սկիւտ:	17
10 10	Ա. հիսարէն ուղղակի կամուրջ:	45
10 30	Պէյգ. ենիք. գանլ. Ա. հիս. գանտ. չնկլ. պէյլ. գուզկ. սկիւտ.	33
11 10	Վանիգիւղէն ուղղակի կամուրջ:	34

Կամուրջէն եւրոպական եզերք

11 45	Պէշկ. օրթ. գրչ. արն. պէպ. Ր. հիս. պօյճ. ենիք. Թրպ. պէյքտ. մզրպ. ենիմ:	21
12 20	պէշկ. օրթ. արն. պէպ. Ր. հիս. միրկ.	20
12 45	պէշկ. միրկ. սթէն. ենիք. Թրպ. պյքտ. մզրպ. ենիմ. Ր. Ա. գավար:	43
1 15	Օրթ. գրչ. արն. պէպ. Ր. հիս. միրկ:	33
1 20	Սկիտ. Ա. հիս. գնլճ. չպքլ. փշպհ. պէյգ. պյքտ:	46
2 05	պէշ. օրթ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. պօյճ:	18
2 30	Պչկ. պյճ. ենիք. Թրպ. պյքտ. մզր. ենիմ:	40
3 15	Օրթ. արն. պէպ. Ր. հիս. միրկ:	21
3 35	Սկիտ. գզկն. օրթ. պէյլ. չնկլ. արնվ. գնտլ. Ա. Ր. Հիս. գնլճ. միրկ. ենիք. փշպ. պէյգ. Թրպ. պյքտ. մզր. ենմ. Ր. Ա. գվք:	23
3 30	Պէշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ:	33
4 —	պէշկ. միրկ. սթէն. ենիք. Թրպ. պյքտ. մզրպ. ենիմ:	45
4 45	պ. կ. գզկ. պէյլ. չնկլ. արնվ. պէպ. գնտ. Ա. Ր. Հիս. գնլճ. սթէն. ենք. փշպ. պէյգ:	20
6 —	պէշկ. օրթ. գ չչ. արն. պէպ. Ր. հիս. պօյճ. ենիք. Թրպ. պէյքտ. մզրպ. ենմ.	34
6 30	Իսկ. քուզկ. պէյլեր. չէնկէլ. քանտ. ա. հիսար քանլճ. դէնիք. պէյքօզ:	-
7 —	պէշկ. օրթք. գրչ. արնվ. պէպ. ր. հիս. միրկ. սթէն. ենիք. Թրպ. պէյքտ. մզրպ. ենիմ:	18
8 30	պշկ. օրթ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. պօյճ. ենիք. Թրպ. պէյքտ. մզրպ. ենիմ:	44
9 15	Պէպ. ենիք. Թրպ. պյքտ. մզրպ. ենիմ:	21
9 40	պչկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ	46
10 05	միրկ. ենիք. Թրպ. պյքտ. մզրպ. ենիմ. Ր. Ա. գավգ:	40
10 20	պէշկ. գնտլ. Ա. հիս. գանլ. չպքլ. փշպհ. պէյգ. մզրպ. Ր. Ա. գավգ:	43
10 35	Պէշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. գնտլ. Ա. Ր. հիս. գանլ. միրկ. ենիք. փշպհ. պէյգ:	23
10 55	Պէպ. Ր. հիս. պօյճ. սթէն. ենիք. Թրպ. գիրճպ. պէյքտ. մզրպ. ենիմ:	17
11 20	պէշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ. ենիք:	18
11 45	Ենիք. Թրապ. պէյքտ. մէզրպ. ենիմ:	46
12 —	Պէպ. Ր. հիս. պօյաճ. սթէն. ենիք:	33
12 —	պէշկ. օրթ. գրչ. արնվ. Ր. Հ. ենիք:	33

Կամուրջէն ասիական եզերք

1 05	Պէշկ. գզկն. պէյլ. չէնկլ. վնիք. գնտիլ. Ա. հիս:	45
1 20	Սկիտ. ա. հիս. գանլ. չպք. փշպ. պէյգ: պէյքտ:	46
2 35	Սկիտ. գզկն. պէյլ. չնկլ. վնիք. գնտլ. Ա. հիս:	34
3	պչկ. Ր. հիս. գանլ. չպքլ. փշպ. պէյգ:	44
2 45	Կամուրջէն ուղղակի Չէնկել քեօյ:	17
3 35	Սկիւտ. գզկն. օրթ. պէյլ. չէնկ. արնվ. գնտլ. ա. ր. հիս. գանլ. միրկ. ենիք. փշպ. պէյգ. Թրպ. պյքտ. մզրպ. ենմ Ր. ա. գավ:	23
4 20	ուղղա ի վանիք ա հիսար:	43
4 45	պէշ. գզկն. պէյլ. չնկ. արնվ. պէպ. գնտլ. ա. Ր. հիս. գանլ. սթէն. ենիք. փշպ. պէյգ:	19
6 30	Սկիտ. գզկ. պէյլ. չնկ. գնտլ. ա. հիս. գնլ. ենիք. պէյգ. պյքտ. մզրպ. ենիմ. Ր. ա. գվգ	17
8 45	պէշ. գզկ. պէյլ. չէնկ. վնիք. գնտլ. ա. հիս. գանլ. չպգլ. փշպհ. պէյգզ:	33
9 25	Սկիտ. գզկն. պէյլ. չնկլ. վնիք. գնտլ. ա. հիս.	45
10 20	պէշկ. գնտլ. ա. հիս. գանլճ. չպգլ. փշպհ. պէյգ. մզրպ. ր. ա. գավագ:	43
10 25	պէշգ. գզկն. պէյլ. չէնկլ. վնիք:	33
10 35	պէշկ. օրթ. գրչչմ. արնվ. պէպ. գնտլ. ր. ա. հիս. գանլ. միրկ. ենիք. փշպ. պէյգ:	23
11 1	պէշ. պէյլ. չէնկ. վնիք. ա. հիս. փշպ. պյգ:	45
11 40	սկտ. գնտ. ա. հիս. գնլ. չպգ. փշպ. պյգ. պյքտ	44
11 55	պչկ. գզկն. պէյլ. չէնկ. վնիք. գնտ. ա. հիս:	20

[illegible]
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլլէ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Դօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	188
Ալէքթօ	3607	Դենկօ	2906	Կրոտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1118
Անճէլօ	1541	Դօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ճիբիօ	1735
Արիօսդօ	2377	Ֆիտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միրատօ	3557	Սիլիօ	1193
Գասանօ	1822	Ֆօմինօ	937	Հինտու	3720	Մրլօ	1057	Սրէբօ	1200
Գօրօտինօ	1264	Ֆուրօ	2383	Հօրաղիօ	3800	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Գրավօ	1076	Ֆրաքօ	1713	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1543
Գրիւնօ	841	Ֆինամօ	504	Իակօ	2354	Ներօ	1083	Թօզիօ	3827
Գըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտալիօ	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Դէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	4080	Օնթարիօ	4036	Թօրրիտօ	487
Դալիրսօ	1337	Էշագօ	1481	Կլէսօ	1058	Օրլանտօ	1535	Ուրալինօ	2439
Դամէօ	1244	Ժիտօ	954	Կօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Դագօ	1094	Ժինլանտ	1828	Կօմնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Զիբակօ	2729	Ժլամինկօ	849	Լէօ	1053	Բրավօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ժրանչիսքօ	4582	Լէգանդօ	2272	[illegible]	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Գալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Գիդանօ	1248	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Թեթեւ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնս, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է:
Դիմել առ գործակալը Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻԶՕ
Թիւ 17—18, Պէյչէքէր Միքէթ խան, Ղալաթիա

ՌՈՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի Կայս. հրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՈՒԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ:

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	82,500,000 »
1895ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ [illegible]
([illegible])

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՈՏՈՐ ՐԷԲԲԷՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՛՛ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

([illegible])

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատարբեր ցաւած ակռաներն ցաւ չտալով կը լեցնեն. [illegible] պայմանաւ:

Նորագոյն եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և զմայլելի արհեստական ատամներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականին, [illegible]

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ [illegible] միջոցաւ, [illegible]

Ց. Գ. Ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ([illegible]) ինչպէս նաեւ ամեն օր, ([illegible]) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին:

[illegible]

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co.
ELBERFELD (Allemagne)

Somatose
ՍՈՄԱԹՈԶ

Անհամ փոշի | Միսին սննդական տարրերը միայն կը պարունակէ

ՍՔԱՆՉԵԼԻ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Տկար անձերու, տխեղծ մանուկներու, հիւծախտի, այլեւայլ ստամոքսային հիւանդութիւններու, ծննդական վիճակի, տղոց ողնաթեքութեան, հիւանդութենէ ապաքինածներու եւ մանաւանդ

ՔԼՕՐՕԶԻ ՀԱՄԱՐ

Սոմաթօզը, առանց բացառութեան ախորժակ կը բանայ

4 շաբթուան մէջ 8 լիտր կ'աւելցնէ մարմնին ծանրութիւնը

Սոմաթօզը պէտք է ծախուի իրեն յատուկ պահարանով, 25, 50 և 100 կրամնոց տուփերու մէջ

320

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու մէջ: Կեդրոնատեղի Ճօն Քուէնթէլ, Պոլիս 20—52

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատէով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 Թուական ը
(5 Սէֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ
Պ. Ալպէր Սիմըն
Ցակոբեան խան, Վօյվօտա փողոց
Թիւ 67

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը
Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը
Եէնի ճամի հավլուսը փողոց,
Օսմ. Նամակատան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զասօխ
Մաքրուճճըլար, Զարչըլար խան, Թիւ 21 194

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 15/27 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի:
Դշ. 16/28 Իզմիր, Պիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սաիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիոս):
Եշ. 17/29 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ:
Եշ. 17/29 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի:
Ուր. 18/30 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի- 562

[illegible] CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ

[illegible]

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնօ
Ումպրիա	7718	Գաթնիա	4561
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3571
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Ուրանիա	7268	Աղյաս	2381
Բավոնիա	5587	Ծարակաս	2165
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Գալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Ցիկերա	4557	Թրինիտատ	1529
Ալէբբօ	2143	Մարոգգօ	1855
Քէտար	1876	Գամբանիա	12950
Ճէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Ֆազալոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ք. ՃՈԼԻ գործակալ
Thomas C. Joly
Մէյմանէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց: 571

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքդօրիան	10500	Ֆլավիան	3500
Առմէնիան	10500	Էճիբշիըն	3500
Քէսդրիան	10500	Աըրժ. ըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Դօլօմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Գոսդոնիան	8000	Ալզաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէընիան	3700	Մինձօ	900
Վավօնիան	3700	Թօրըգօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ:

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1
Ղալաթիա

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (57)

ԼՈՒԻ ՊՈՒՍՆԱՐ

ԲԱՐԻԶՑԻ ՍՏԱՀԱԿ ՄԸ
ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՈՒՐՋԸ

Բ. ՄԱՍ

ՏՈՎԱՀԷՆՆԵՐԸ

Եւ մեր երեք բարեկամներն ալ՝ որոնք կռուին բուն իսկ կեդրոնը գտնուելնուն հակառակ, գրեթէ հրաշքով դեռ ողջ կը մնային, այդ ազատուած պզտիկ թիւին հետ կը նահանջէին անխորհուրդ կերպով:

Ցանկարծ՝ մատակարարին մարդիկը յարձակիլ սկսան իրենց կարգին:

Աշխատաւորներէն ողջ մնացողներուն համար անկարելի էր ազատման յոյս ունենալ:

Մինչեւ յետին մարդը իրենցմէ, բնական է որ պիտի սպաննուէր այդ մանաւանդ վրէժխնդրութեամբ կատղած մարդոց կողմէ՝ որոնք կը կարծէին թէ իրենց սիրելի մատակարարը սպաննուած է աշխատաւորներուն ձեռքով:

Ֆլաժօլէ՝ ամէնէն առաջ ինք հասկցաւ վտանգը և զգուշացուց ցրուեն խումբը՝ այդ անխորհուրդ խուճապէն:

Եւ իր զինուորականի օրերը միտքը բերելով, երբ հրամանատար այդ պզտիկ խումբին գլուխը անցաւ, մէկ մասը թըշնամիին դէմ կեցուց որպէս զի շարունակ հրացան արձակեն, և միւս մասին ալ քակել տուաւ գետնին սալայատակին բոլոր քարերը՝ անոնցմով պատնէշ մը կանգնելու համար:

Կէս ժամ ետքը, մահուան երկիւղը աչքերնուն առջեւ ունեցող այդ մարդիկը կէտ առ կէտ գործադրած էին զուաւներու նախկին սպային հրամանները:

Իրենցմէ քանի մը հատ ալ մեռած էր թէեւ, բայց մնացածները՝ պատնէշին ետեւ ապաստանած, կրցան ետ մղել մատակարարին մարդիկը՝ որոնք կռուին դաշտը աշխատաւորներուն ձգեցին:

Կռիւը կրնար վերջացած նկատուիլ:

. . . .

Երբ Ֆլաժօլէ ու երկու բարիզցիները տուն գացին, Զուաւներու նախկին սպան ըսաւ.

—Աժան պրծանք. բարեբաղդութիւն մը կրնայ համարուիլ ասիկա, որովհետեւ ամէն վայրկեան մորթերնիս վտանգի մէջ էր:

«Հիմա սակայն, ձեզի համար ընելիք միակ բանն է փախչիլ կարելի եղածին չափ շուտ:

«Որովհետեւ մատակարարին մարդիկը անպատճառ պիտի ուզեն շարունակել իրենց վրէժառութիւնը և անոր համար պէտք է փախչիք երկուքդ ալ:

«Օտարական մը միշտ կասկածելի է անոնց աչքին. ինծի մի՛ նայիք, ես հոս յարգուած եմ ամէնէն ալ ու ոչ ոք պիտի մտածէ ոեւէ կերպով չարութիւն ընել ինծի:

«Վարը երկու ձի ունիմ. առէք ձեզի պէտք եղածը և ձի հեծնելով անմիջապէս հեռացէք:

Պուալօ իրաւունք տուաւ իր բարեկամին և Ֆռիքէ ալ բնաւ առարկութիւն չհանեց:

Քառորդ մը ետքը երկուքն ալ կարելի եղած արագութեամբ կը հեռանային քաղքէն:

Թ

Երկաթուղիի մը վրայ յարձակում.— Ցուիէի ճոր արկածները.—6000 մետր բարձրութեամբ պաս մը.— Ինչպէ՞ս կրնան օգտակար ըլլալ երկու խոշոր թռչուններ.—Քաղաք մը ... — Սանթիակօ... —Վալբարէզօ..— Տովահէնները. — Նոր նուաճում:

Երկու փախստականները բաւական ժամանակ խոլ արշաւով մը ձիերնին առաջ մղելէ ետքը յաջողած էին հասնիլ այն երկաթուղիին՝ որ ուղղակի Ռոզարիօ պիտի առաջնորդէր զիրենք:

Ձիերը՝ մարդու մը միջոցաւ Ֆլաժօլէի ղրկելէ ետքը կրկին ճամբայ ելլելով Ռոզարիօ հասած էին և անկէ ալ Սէնթա-Մէրիա:

Ցետոյ ճամբայ ելած էին դէպ ի Սան-Լուիզ՝ որուն երկաթուղիները դեռ նոր շինուելնուն, ճամբորդ չէր ընդունուէր ընկերութեան կողմէ:

Պուալօ սակայն, առատ գումար մը վճարելով կրցաւ պաշտօնեայ մը կաշառել և շինուածանիւթ փոխադրող վակոնի մը մէջ պահուըտեցաւ Ֆռիքէի հետ և այդ կերպով մեկնեցան:

Իրենց չար բաղդէն սակայն, հնդիկներու խումբ մը արգիլել ուզեց կառախումբին գնացքը, որովհետեւ այդ սեւ զանգուածը՝ որուն ծխանը շարունակ կը մխար, բնաւ ապահովութիւն չէր ներշնչէր իրենց:

Սոսկալի յարձակում մը սկսաւ կառախումբին դէմ:

Գործաւորները քաջաբար պաշտպանեցին ինքզինքնին և մեծ յոյս կար որ յաղթանակը իրենց քով մնար, եթէ երբեք անսպասելի ճախորդ պարագայ մը հիմնովին չփոխէր կռուին երեւոյթը:

Կառախումբը՝ որ յարձակումին հակառակ կը շարունակէր յառաջանալ, ճամբէն դուրս ելաւ յանկարծ ու վայրաշարժը գնաց իյնալ հողին մէկ կողմը՝ բոլորովին անշարժութեան դատապարտելով կառախումբը:

Այդ խումբէն առաջ եկած բաղխումը ա՛յն աստիճան զօրաւոր էր որ գործաւորները խառնի խուռն իրարու վրայ գլորեցան ու մեծ մասն ալ նուաղած ինկան առաջ եկած ցնցումին հետեւանքով:

Ֆռիքէ վիրաւորուած էր բաղխումէն՝ ինչպէս նաեւ Պուալօ՝ որ անկէ քանի մը քայլ հեռու կը գտնուէր գրեթէ միեւնոյն վիճակին մատնուած:

Հնդիկները՝ իրենց թշնամիները առանց պաշտպանութեան տեսնելով գերի բռնելու զբաղած էին:

Վայրկեան մը Պուալօ աչքերը բանալով, Ֆռիքէն տեսաւ զոր հնդիկները ձիու մը վրայ կապած էին:

Ճշմարիտ կատաղութիւն մը զգաց քաջ մարդը:

Այդ տղան՝ որուն հետ այնչափ արկածներու դիմագրաւած էր և զոր եղբօր մը պէս կը սիրէր, գերի կը տանէին և ինք, վիրաւորուած ըլլալուն համար անկարող կը զգար ինքզինքը, այդ վատ արարքին առաջքը առնելու:

Գիտէր թէ Հարաւային Ամերիկայի հնդիկները իրենց Հիւսիսի ցեղակիցներուն չափ վայրագ չեն, բայց գիտէր նաեւ թէ իրենց ձեռքը ինկած գերիները սոսկալի աշխատութեանց կ'ենթարկէին:

Եւ այս մտածումը աւելի կը տխրեցնէր զինքը, ապագային մէջ Ֆռիքէի կրելիք բոլոր նեղութիւնները աչքերուն առջեւ բերելով:

Հնդիկները՝ կրցածնին գերի բռնելէ ետքը ժողվեցին իրենց ձիերը և առանց միւս գործաւորներուն կարեւորութիւն տալու, սրարշաւ հեռացան:

Ստահակը՝ որ ուշաբերած էր, հոգ չէր ըներ իր գերութիւնը, որովհետեւ կը զգար թէ այդպէս առաջանալով Սանթիակոյի կը մօտենային:

Եթէ երբեք Պուալօն կորսնցուցած չըլլար, բնաւ հոգ չպիտի ըներ:

Բայց ինչ օգուտ:

Ստահակը սակայն չէր ճանչնար այն հնդիկները՝ որոնք զինքը գերած էին և որոնցմէ գանգատելիք շատ բաներ պիտի ունենար ապագային:

. . . .

Երկու ամիս կար որ Ֆռիքէ գերի կը մնար հնդիկներուն ձեռքը:

Երկու ամիսներ սակայն, որոնք երկու տարուան չափ երկար երեւցած էին իրեն:

Իրաւ է որ հնդիկները վայրագութեամբ չէին վարուեր իրեն հետ, բայց վերջապէս բնաւ իր բնաւորութեան չէր յարմարէր՝ այդ կաշկանդուած կեանքը:

(Շարունակելի)